

Adoption & Samfund

Nr. 2

Medlemsblad for Adoption & Samfund
April 2006 ★ 30. årgang

Foreningstelefon: mandag og torsdag kl. 20.00-22.00 65 92 00 18

Hjemmeside: www.adoption.dk**Formand:**Michael Paaske
Ole Rømersvej 4, 8670 Skødstrup (priv.) 6596 0521
E-mail: michael.paaske@adoption.dk (arb.) 4025 5818**Næstformænd:**Pia Brandsnes 3313 2003
Sølvgade 102, 1. tv, 1307 København K
Paul K. Jeppesen, Granparken 165, 2800 Lyngby 3963 6661
E-mail: paul.k.jeppesen@adoption.dk**Kasserer:**Ellen Larsen, Glenstrup Søvej 15, 8990 Fårup 8645 2632
E-mail: ellen.larsen@adoption.dk**Sekretær:**Carl Erik Agerholm, Teglvvej 4, Frifelt, 6780 Skærbæk 7475 7365
E-mail: carl.erik.agerholm@adoption.dk**Bestyrelsesmedlemmer:**Kirsten List Larsen, 3956 4040
Søndergårdsvvej 51, 2780 Dyssegård
E-mail: kirsten.list.larsen@adoption.dk**Svend Bank Andreassen**Skoleparken 155, 8330 Beder (priv) 8693 7806
E-mail: Svend.Bank.Andreassen@adoption.dk (arb.) 2010 1568**Louise Svendsen,**Rymarksvej 99, 3.th., 2900 Hellerup 2624 4064
E-mail: Louise.Svendsen@adoption.dkCatarina Astrup, Skovlyvej 17, 4390 Vipperød 5911 0075
E-mail: catarina.astrup@adoption.dk**Marianne Østergaard**Vesterbrogade 191, 4., 1800 Frederiksberg C 3322 9553
E-mail: marianne.oestergaard@adoption.dkJørn K. Pedersen, Ulriks Allé 70 B, 6270 Tønder 7472 1111
E-mail: Joern.K.Pedersen@adoption.dk**Suppleanter:**Hans Ejnar Bonnichsen 7450 4774
Kildevænget 8, 6560 Sommersted
E-mail: Hans.Ejnar.Bonnichsen@adoption.dkInge Fabricius, Vermundsgade 32, 2100 Kbh. Ø 4453 0404
E-mail: Inge.Fabricius@adoption.dkPeter Skjøt, Vigerslevgade 12, 2500 Valby 3630 0528
E-mail: peter.skjot@adoption.dk**Rådgivning og kursusvirksomhed:**

Svend Bank Andreassen, Skoleparken 155, 8330 Beder 86 93 78 06

Louise Svendsen, Rymarksvej 99 3. th., 2900 Hellerup 26 24 40 64

Medlemsadministration:Helle Jespersen, Snerlevej 40, 2820 Gentofte
E-mail: medlemsadm@adoptionogsamfund.dk**Redaktion:**Lindevej 3, 1. sal, 4000 Roskilde 46 40 97 66
e-mail: bladet@adoptionogsamfund.dk**Redaktionsmedlemmer:**

Heidi Senderovitz, Hovgårdsparken 53, 2670 Greve 43 61 25 61

Bente Heltberg, Lindevej 3, 1. sal, 4000 Roskilde 46 40 97 66

Tine Nielsen, Arresøvnget 9, 3300 Frederiksværk 47 77 19 59

Anne-Louise Linnemann Bech, Phistersvej 24, 2900 Hellerup 39 61 03 61

Tina Johansen Krogh, Borgmester Jensens allé 22, st. th. 2100 København Ø 35 43 02 16

Sharmila Holmstrøm, Brorsonsgade 9, 2.th, 1624 København V 33 21 00 90

Ansvarshavende for dette nr.: Anne-Louise Bech

Grafisk produktion: BL Grafisk ApS, Skærbæk 74 75 15 00**Oplag:** 4.425 stk.**Adresseændring af bladet meddeles postvæsenet og medlemsadministrator Helle Jespersen (se ovenfor).**Abonnement kr. 360,-. Familiemedlemskab incl. blad kr. 360,-
Eneadoptanter og adopteret incl. blad kr. 200,-. Giro 214 3135.

Billeder modtages med glæde og returneres altid. Send venligst ikke billeder pr. e-mail. Skriv navn, adresse og afgiverland bag på billederne.

Bladet udkommer i februar, april, juni, september, oktober, december.

Deadline næste nummer: den 10.05.2006

Forsiden:

Frida 3 år og Johanna 2 år, begge født i Kina.

Giv dispensation!

Kommende adoptivforældre er kommet i klemme i Kina. Baggrunden er, at de kinesiske adoptionsmyndigheder har ændret deres administrative praksis i forhold til de danske godkendelsesrammer.

Ændringerne indebærer, at det i praksis vil være umuligt for de pågældende at få barn fra Kina, da deres godkendelsesrammer i Danmark ikke længere accepteres af de kinesiske myndigheder. De kinesiske myndigheder accepterer kun rammen 0-24 måneder eller børn der er ældre end 6 år eller handicappede.

Vi har i breve til Familiestyrelsen og Adoptionsnævnet, samt i møder med Familie- og forbrugerminister Lars Barfoed anmodet om dispensation til de berørte. Senest har vi anmodet Folketingets Retsudvalg om foretræde samt skrevet til alle medlemmer af Folketingets Retsudvalg og Sundhedsudvalg med samme ærinde.

Der bør straks gives en dispensation til de berørte ansøgere, således at de alligevel kan komme i betragtning til et barn fra Kina. Vi har argumenteret på følgende måde:

- De berørte adoptanter er forholdsvis få, men for den enkelte familie der på nuværende tidspunkt har været igennem en meget lang godkendelsesproces, vil det resultere i en traumatisk afslutning, uden barn.

- Størstedelen af de berørte adoptanter har en begrænsning der udelukker modtagelse børn fra 0-12 måneder. I praksis vil børnene normalt være 6 til 12 måneder også blandt denne gruppe, og der er således reelt tale om kun få måneders afvigelse ved en dispensation, og disse få måneder kan næppe anses for at være en væsentlig forringelse af hensynet til barnets tarv.

- Danmarks alderskrav er strenge, og de aktuelle børn vil derfor ikke nødvendigvis få yngre forældre, hvis vi undlader at give dispensation, men kan sagtens ende hos ældre par i andre lande.

- Hverken de berørte danske adoptivforældre, Familiestyrelse, Adoptionsnævn, AC Børnehjælp eller DanAdopt har haft nogen chance for at forudse eller imødekomme denne alvorlige situation.

- De berørte familier bør derfor have en særlig dispensation fra alderskravet, sådan at de har en reel mulighed for at modtage det længe ventede barn, de allerede er godkendte til.

Dispensationen skal kun gælde i denne helt konkrete og for ansøgerne helt uforudsete situation.

Når denne sag forhåbentlig når en tilfredsstillende løsning, vil foreningen tage initiativ til at drøfte godkendelsesbekendtgørelsens alderskrav. De kunne godt, som andre krav i bekendtgørelsen, trænge til et kritisk eftersyn.

Michael Paaske
Landsformand

Erfaringer med psykologisk rådgivning og behandling til adoptivfamilier.

Post Adoptive Services (PAS)

”Tidlig forebyggende indsats” i adoptivfamilien (post adoptive services) – hvad handler det om? Adoptivforældre og adoptivbarnet mødes. Forventningerne er store i hvert fald hos forældrene. Men utryghed og usikkerhed kan der også være – hos begge parter. Men hen ad vejen udvikles tilknytningen og båndene mellem forældre og barn. De bånd, der skal bære dem igennem i mange år som familie og ikke mindst sikre barnet en god udvikling og sikre forældrene en glæde over at være blevet forældre til netop dette barn – deres barn. Artiklen vil berøre emnerne: Hvad er det for en omstillingsproces, som den nybagte adoptivfamilie står i, samt hvilken rådgivning og behandling kan forældrene have brug for? Hvorfor er det vigtigt at forstå adoptivfamilien som en anderledes familie? Hvilke udfordringer giver det os som psykologer og professionelle i mødet med adoptivfamilien?

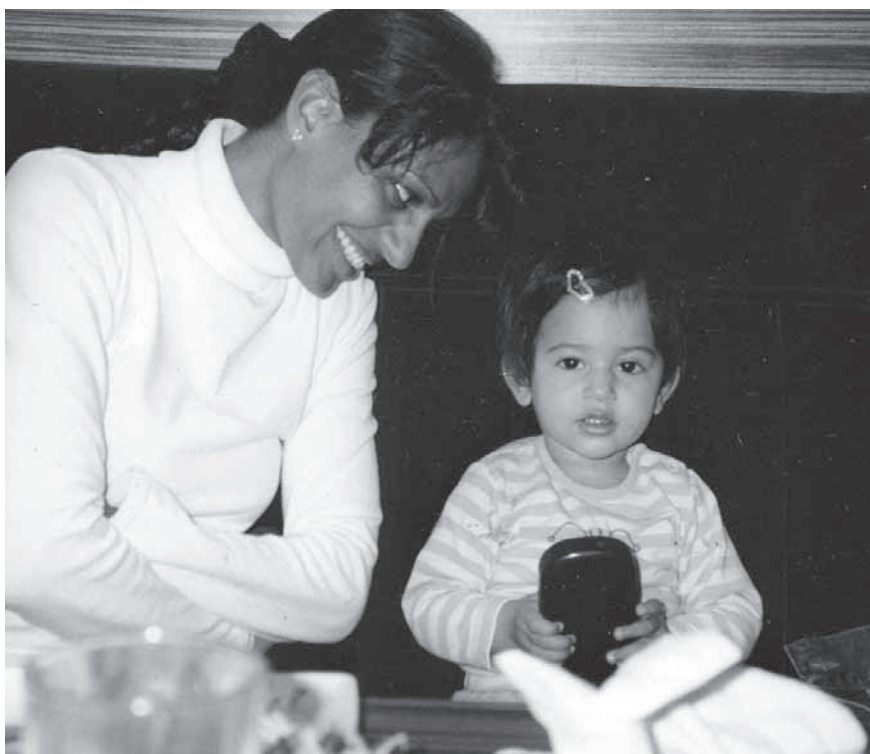
Susanne Høeg,
Cand. Psych., specialist i børnepsykologi og psykoterapi, supervisor i børnepsykologi. Ledende psykolog, Børne- og Ungdomspsykiatrisk Afdeling, Aalborg Sygehus.

Indledning

I september 2005 afholdtes konferencen ”First Global Adoption Research Conference” på Københavns Universitet med emnet ”post adoptive services”. Post adoptive services drøftes i de lande som afgiver og modtager adoptivbørn. Begrebet dækker over den hjælp, der i et samfund er til rådighed for adopterede og deres forældre i forbindelse med de problemer, som kan relateres til en situation, der er anderledes for den adopterede og dennes familie på grund af den adopteredes særlige situation. I de fleste lande er tilbud om rådgivning og behandling almindelige tilbud uden specifik viden om adopteredes særlige grundvilkår. Ud fra den sparsomme forskning, der findes på området, har det vist sig, at barnet og familien har brug for en professionel hjælp, der sætter det

eksisterende problem i relation til den adopteredes livssituation før og nu (Lieth, 2002). Det har endvidere vist sig, at adoptivfamilierne har god erfaring med psykologisk rådgivning og behandling i Danmark, når de får det tilbudt (Diderichsen m.fl., 1995, Barslev og Høeg, 2002, 2004, Høeg og Barslev, 2003, Høeg, 2003).

I forbindelse med den nye strukturreform hvor amternes børne- og ungdomsrådgivninger nedlægges, og de nye storkommuner etableres, er der en fare for at miste den specialviden, man her har oparbejdet inden for adoptionsområdet. Derfor er der behov for at gøre opmærksom på behovet for, at de nye storkommuner tænker adoptionsrådgivning ind i den nye struktur. Begrundet i min mangeårige erfaring med at adoptivforældre har svært ved at få den tilstrækkelige eller ønskede hjælp, var jeg med til for nogle år siden at

Chetana, født i Indien, med sin lille datter Julie.

Christian på 6 mdr., født i Korea, er glad for sin far.

få oprettet og etableret landets første kommunale adoptionsrådgivning. Adoptivfamiliernes behov for forskellige former for rådgivning og behandling viste sig klart i forhold til støtte omkring omstillings- og tilknytningsprocessen børn/forældre imellem, samt i forhold til børn og unge med små og større problemer i form af særlige sociale, emotionelle og kognitive funktionsvanskeligheder, identitet og etnisk tilhørsforhold. Egen erfaring fra privat praksis, i landets første kommunale adoptionsrådgivning og det børne- og ungdomspsykiatriske område viser endvidere, at adoptivforældrene kan bruge en samtalepartner, som har erfaring med problemer med basis i adoption, samt specialpsykologisk støtte til de forældre, som får et barn med så alvorlige psykiske og fysiske handicap, at det ikke er forventeligt, at forældrene kan magte adoptivbørnene alene.

I Nordjylland har vi nu opstartet et regionalt adoptionsnetværk af tværfaglige professionelle og forskere fra Aalborg Universitet til støtte for adoptivfamilier og til de professionelle omkring adoptivfamilierne/børnene med henblik på at opsamle den adoptionsrelaterede viden til gavn for de nuværende og kommende adoptivfamilier og de professionelle, der er i kontakt med familierne. I Nordjyllands Amt kommer der 60-80 nye adoptivbørn årligt.

Hvorfor adoptionsrådgivning og behandling

For de fleste adoptivforældre/adoptivbørn går det hele ganske uproblematisk. Men en del adoptivfamilier efterlyser professionelle og et sted, hvor de kan henvende sig og få psykologisk rådgivning og behandling for de problemer, som har basis i adoptionen – om stort og om småt, fx hvis det kniber med at få familielivet til at fungere, eller hvis det viser sig, at ens barn måske har større vanskeligheder, end man har viden til at kunne håndtere. Der kan være behov for professionel hjælp til at se, hvornår et frustreret barn er "sundt" frustreret og bare reagerer over voldsomme omvæltninger i livet, hvornår et barn er mere følelsesmæssigt skadet af sin barske start i livet, og der kan være behov for rådgivning om, hvad der i øvrigt kan gøres for at hjælpe barnet og familien videre. Adoptivforældrene giver udtryk for, at der er brug for et sted, hvor grundvilkårene for adoption er velkendte, samt hvor erfaringsopsamling kan foregå m.h.t. hvilke typer problemer, adoptivfamilier kan have.

Mange adoptivforældre oplever det offentlige system som ikke tilstrækkeligt vidende om de særlige forhold, der gør sig gældende for adopterede og deres familier, herunder hvad det vil sige at have et barn med en mere

eller mindre ukendt baggrund og historie. Det kan også dreje sig om problemer med tilknytning, forældres bekymring i forhold til den almene personlighedsudvikling typisk i forbindelse med overgange i barnets liv, overgang fra småbarn til legebarn eller skolebarn til puberteten, samt i forhold til lettere og sværere vanskeligheder inden for den sociale, kognitive og emotionelle udvikling i form af sproglige vanskeligheder, indlæringsvanskeligheder i dansk og matematik samt social-emotionelle problemer i forbindelse med hyperaktivitet, identitet og etnisk tilhørsforhold (Diderichsen m. fl.1995).

Da adoptivfamilierne og deres børn er spredt ud over hele landet, vil det være de færreste professionelle, der i deres dagligdag får den bredde af viden og erfaring, der er behov for inden for adoptionsområdet. Det er således vigtigt at skelne mellem det særlige, der kan kendetegne adoptionsspecifikke problemområder og andre børne- og unge/familie problemområder, således at nuancer i forhold til de adoptionsspecifikke områder ikke bliver til defekter, variationer ikke bliver til afvigelser, livsfaser ikke bliver til problemer, og udviklingskriser ikke bliver til diagnoser (Zlotnik, 1999).

Dilemmaet inden for området "adoption" vil altid være, at der på den ene side er klare behov for at få rådgivning og vejledning omkring det generelle, det specielle og det specifikke. Og på den anden side kan der også være en fare for, at de adopterede får stigmatiseret deres liv ved, at der skal eksperter til at hjælpe adoptivfamilierne. Det kan derfor også være interessant at få undersøgt: Hvorledes har de voksenadopterede det? Hvilke strategier har de udviklet? Hvad har de fået, siden det er gået dem så godt? Og hvad har de manglet, som det ikke går så godt for? Vi skal også være opmærksomme på, at vi ikke kommer til at fokusere alt for meget på adoptionen, men medinddrage samspillet i familien, det kulturelle og det samfundsmæssige, således at alle problemer ikke bliver hængt op på knagen – adoptionen.

Det er vigtigt, at vi ikke pr. definition tænker, at adoptivbørn generelt skal udløse bekymring og

behandles. I langt de fleste tilfælde er det sunde børn, der kommer hertil, og den største del af adoptionerne forløber relativt uproblematisk. Men alle adoptivbørn, uanset alder, har en tragisk livshistorie bag sig, når de kommer. De har været udsat for alvorlige belastninger i deres tidligere liv. Belastninger som vi ikke ved ret meget om. Og vi ved heller ikke hvor alvorlige spor, det har givet i barnets tidlige personlighedsudvikling.

Der er derfor en del forældre, der efter adoptionen oplever så store problemer, at det ikke er forventeligt, at forældrene kan magte forældreopgaven alene, men hvor der er behov for professionel rådgivning, der både er baseret på viden og erfaring om udvikling og om familier – og samtidig har erfaring om adoptionsspecifikke forhold.

At blive en adoptivfamilie

I udgangspunktet for forståelse af adoptivfamilier er det vigtigt at gøre sig klart, at der ikke findes én slags adoptivfamilie eller én type adoptivbarn. Hver enkelt familie har sin særlige historie. Men fælles for adoptivforældrene er, at de længe har haft et ønske om at få et barn, og at de som en aktiv proces vælger at få et barn. Det fleste gør sig overordentlig mange overvejelser, før de går i gang med adoptionsprocessen. De føler, de har meget at give af, og de fleste er indstillet på, i hvert fald i tankerne, at de måske modtager et barn som har særligt meget brug for omsorg og som har særlige behov, i det mindste over et stykke tid. Adoptivforældrene har gjort sig klar, at det er en særlig opgave, de har påtaget sig. Forskellen på at adoptere et barn og få et biologisk barn handler ikke kun om, ikke selv at have født barnet, eller om at barnet ser anderledes ud, men også om, at børnene har en livshistorie før adoptionen med forskellige former for traumer og utilstrækkelig stimulering. Vi ved også, at disse traumatiske oplevelser ikke bare overstås, men kan dukke op i forskellige sammenhænge senere i livet.

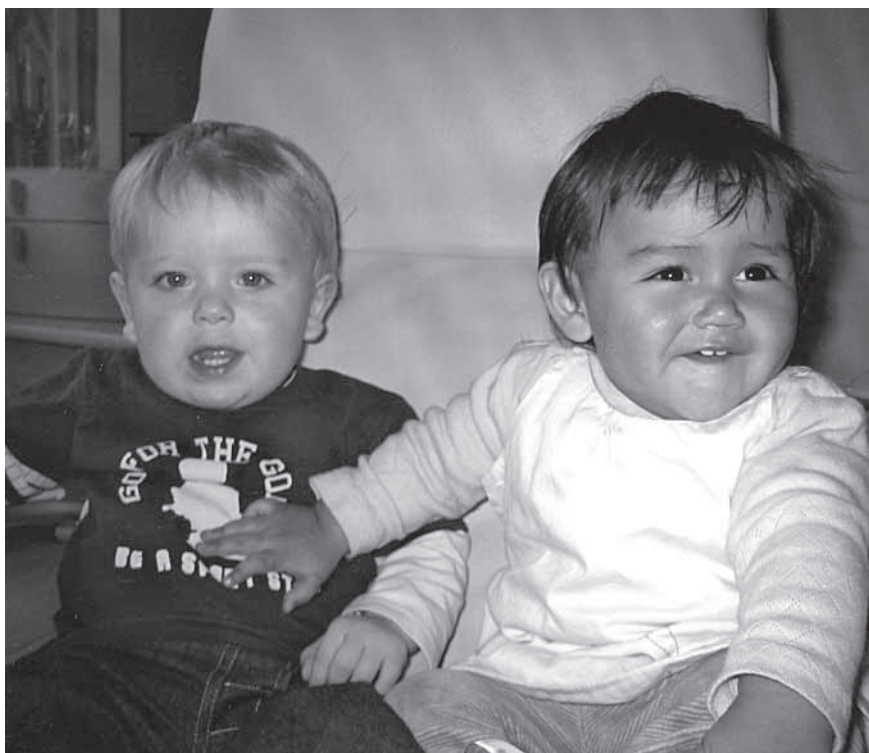
For adoptivbørnene gælder det, at nogle bliver adopteret ganske kort tid efter fødslen, andre vokser op på et eller flere børnehjem de første måneder eller i flere år, børnehjem som kan være meget forskellige

i forhold til at give den omsorg, små børn har brug for. Nogle børn opholder sig den første tid hos en plejemor/familie, som også kan være meget forskellig med hensyn til at tilfredsstille barnets behov. Andre er i begyndelsen hos den biologiske mor, som måske bliver syg eller af andre grunde ikke kan beholde sit barn. Nogle af børnene er blevet efterladt og senere fundet som hittebørn. Fælles for adoptivbørnene er, at de, på grund af at de er blevet svigtet og forladt gentagne gange, bærer på en grundangst. Nogle børn får derfor en mere eller mindre udsat start i livet, og nogle klarer dette bedre eller dårligere end andre.

Som hos andre nybagte forældre oplever adoptivforældre også et element af kaos i den første tid med deres barn. For adoptivfamilierne er det en periode, hvor forældre via tilknytningen til barnet skal lære at differentiere, forstå og handle på et ofte ældre barns signaler. Barnet skal i tilknytningen til forældrene lære

Barnet har måske en biologisk alder på to år ved hjemkomsten, men udviklings- og følelsesmæssigt måske som en etårig. Forældrene skal således hele tiden forholde sig til, at barnet har "flere aldre", samtidig med, at de er nybagte forældre til deres barn, og de har fået en ny relation til hinanden. Følelsen af, at opgaven måske er større, end man forestillede sig, eller at barnet ikke lige falder til, som man forestillede sig, kan gøre, at forældre og barn ikke finder en gensidig og velfungerende rytme. Nybagte forældre kan normalt få og kan have meget glæde af støtte og omsorg fra deres egne forældre. Adoptivforældrene står her ofte meget alene, fordi den erfaring deres forældre har med børn ofte vil være at få et biologisk barn, og adoptivforældrene vil derfor ikke kunne få den samme støtte og hjælp.

David Kirk (1985) taler om adoptivfamilier som "den anderledes familie", idet de enkelte medlemmer

Cajsa og Albert er bedste venner. Cajsa er født i Colombia og Albert er født i Danmark.

at kunne give udtryk for egne behov og følelser i forhold til forældrene. Barnet skal vænne sig til nye lyde, lugte, mad, og at de mennesker, der er omkring barnet, har et anderledes udseende. Barnet skal til at skifte sprog, og samtidig er barnet måske i fuld gang med at lære at gå og kan dermed også løbe omkring og væk.

i adoptivfamilien hver for sig har en speciel historie, som adoptionen er en del af. Det er vigtigt ikke bare at sammenligne sig med familier med egne biologiske børn, men også med andre adoptivfamilier. Adoptivfamilien skal fra start leve med, at de som adoptivfamilie er en særlig familie. En familie som også

ved noget om uønsket adskillelse, og hvordan man omformer denne viden til livsglæde, erfaring og styrke (Rygård, 2002).

Barnets normale reaktioner i forbindelse med adoptionen

Barnets personlighed grundlægges i de første leveår. Sociale og følelsesmæssige kompetencer - evnen til empati, tilknytning og selvverdsfølelse, udvikler sig allerede fra barnets første måneder i mødet med en omsorgsfuld voksen. Barnet har til stadighed brug for en sikker base med gensidighed som udgangspunkt. Når omsorgen for barnet ikke er tilstrækkelig god, er der risiko, for at barnets medfødte potentiale skades eller ødelægges helt. Det spæde barns udvikling sker i tilknytningsprocessen og senere i den etablerede relation til forældrene.

Barnets alder ved adoption er som nævnt væsentlig. Der er ingen tvivl om, at det er lettere at modtage et spædbarn end en 5-6 årig, som allerede har en lang udviklings- og livshistorie med sig. Et spædbarn har,

svigtet igen og igen og er blevet passet af flere forskellige voksne. Selv hvis barnet ikke har haft en tilknytningsperson, så vil man relativt let kunne rette op på dette.

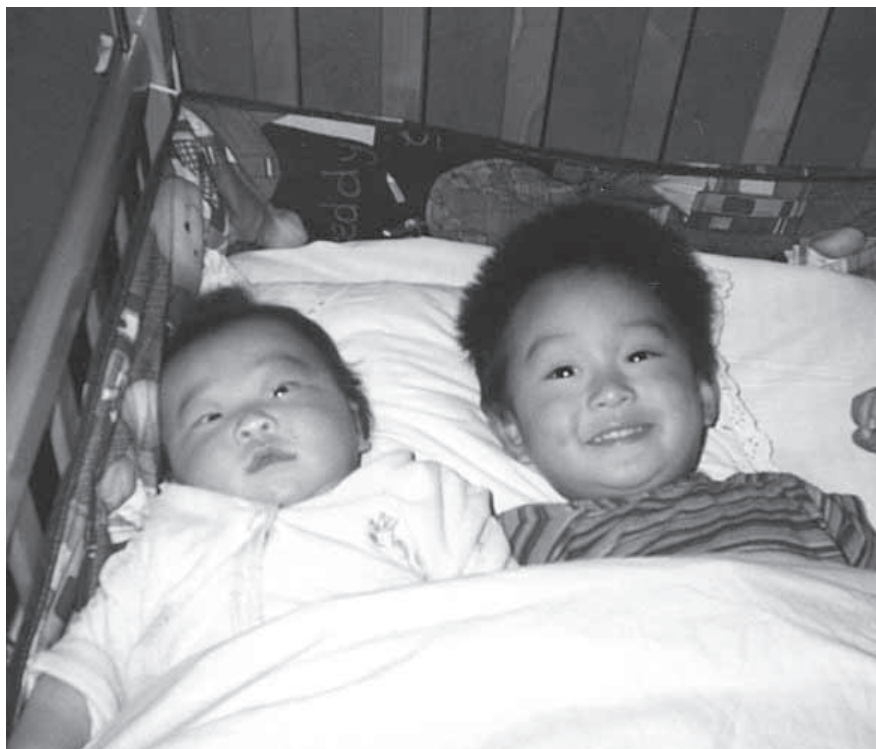
Evnen til at knytte sig er grundlæggende, men for adoptivbørnene starter tilknytningen altid senere, fordi der måske ikke har været en person at knytte sig til eller tilknytningen er blevet afbrudt. Alle adoptivbørn oplever derfor tilknytningsproblemer i starten af adoptionen. Barnets selvfølelser, livstemaer, og udviklingslinjerne, som er centrum for barnets psykiske udvikling (Stern, 1991), bliver ved skiftet fra det tidligere kendte liv til det nye liv fragmenteret for en periode. De selvfølelser, barnet har opnået at tilegne sig, skal først til at integreres i det liv, barnet nu skal til at være en del af. Barnet har i forbindelsen med adoptionen og overgangen afhængig af alder ved adoptionen måske nu ikke længere en oplevelse af sig selv som person med en fysisk sammenhæng og

mister sin historie. Livstemaerne og udviklingslinjerne - tillid, tilknytning, afhængighed, uafhængighed, kontrol, autonomi, individuation og selvregulering - som er centrale for et barns udvikling bliver sat hårdt på prøve en længere periode. I denne situation skal barnet overleve tabet af sit vante miljø og de personer, som barnet har været mest knyttet til, og samtidig skal det til at knytte sig til sine nye forældre.

Det er derfor en stor opgave, der ligger foran forældrene og barnet. I første omgang skal forældrene til at korrigere de indre billeder, de måtte have i forhold til at være en nybagt familie. Hverdagen er der med det samme, og da de fleste får et større barn end et nyfødt, så vil barnet ikke blot sove som et spædbarn, men vil være i fuld aktivitet på alle måder. Barnet vil sørge over sit tabte liv og være angst over ikke at kende det nye. Da barnet ikke er blevet tilstrækkeligt reguleret, støttet og følelsesmæssigt afstemt vil det medføre, at barnet vil udvise mere eller mindre uhensigtsmæssige reaktioner i en længere periode. Det kan let give følelser af fiasko hos forældrene i forhold til at kunne håndtere dette.

Adoptivforældrene skal afskærme børnene ved med Winnicotts begreber "holding" og "den gode nok mor" at regulere, bearbejde og støtte integrationen af alle barnets følelser og behov. Barnet skal gives mulighed for at mærke og føle sine egne behov. Forældrene skal empatisk kunne indleve sig i barnets behov, samt give det den tilstrækkelige beskyttelse og undgå stressfuld overstimulering. Forældrene introducerer barnet til virkeligheden ved at se hele barnet og bekræfte dets forskellige sider. Dette sker gennem "spejling" og "affektiv afstemning". Barnet ser sig selv i forældrene, og forældrene afspejler det, de ser, når de betragter barnet. Derved forsynes barnet med en spejling af at blive set og af at eksistere.

Det er således forventeligt, at alle adoptivbørn har det overordentligt svært følelsesmæssigt i starten i deres nye familier. Børnenes reaktioner vil være vidt forskellige alt afhængigt af temperament, personlighed, alder og tidligere oplevelser. Følgende beskrevne reaktioner vil derfor være helt naturlige reaktioner hos adoptivbørnene. Reaktionerne skal

*Kim på 2 år elsker at putte sig ned til sin lillesøster Sara på 7 mdr.
De er begge født i Korea.*

grundet den endnu ikke udviklede objektkonstans, ikke etableret en fast tilknytning til en bestemt voksen og har ikke en lang børnehjemsperiode bag sig, hvor det måske er blevet

kontinueret, det har ikke længere en oplevelse af at kunne handle og at kunne planlægge. Det kan heller ikke længere omsætte oplevelser til sprog og kommunikere. Barnet

To flotte tigre. Josefina på 6½ og Hefan på 2½ er begge født i Kina.

forstås som psykisk forsvar, eller som den bedste mestringsstrategi barnet er i stand til at udøve. For nogle af børnene vil det være reaktioner, som hurtigt går over, for andre er det reaktioner, som er mere langvarige. Børnene kan have flere reaktionsmåder samtidig og forskudt af hinanden.

Angst, sorg, tab og mestring

Adoptivbarnet skal i den første periode mestre tabet af sin historie, af tilknytningspersoner og omgivelser og samtidig skabe en ny tilknytning til adoptivforældrene. Barnets typiske reaktion vil være, at det sørger. Sorgens faser er, ifølge Bowlby, at barnet i første omgang vil protestere over tabet af tilknytningspersoner herunder sit kendte liv. En normal følelse i sorgprocessen er at vise vrede som er en hensigtsmæssig følelse af biologisk karakter, som bidrager til, at barnet normalt ikke forlades. Barnet vil efterfølgende udvise en dyb fortvivlelse over tabet, som efterfølges af, at det vil benægte tabet, hvor selve afknytningen til det tabte vil foregå. Barnet vil afhængig af alder vise sin fortvivlelse ved at være bange for de nye forældre og græde konstant, ved søvnforstyrrelser, ved at vise tristhed, skyld og skam, selvbekjendelser og i form af koncentrationsproblemer, uopmærksomhed eller somatisk

mistrivsel – hovedpine, mavepine og evt. depression.

Et barn som lige har mistet og som derfor sørger, har slet ikke overskud til at danne nye tilknytninger, og det skal have tid til at sørge over det mistede kendte liv. I lange perioder kan barnet således være angst for at være alene og vil klynge sig til forældrene, typisk den ene. Mange af børnene har en grundlæggende angst for at blive forladt igen og vil ikke lade forældre ude af syne. Det er uroligt og skal hele tiden teste, om mor og far er her endnu, og at verden i det hele taget bliver ved med at bestå. Det kan også være, at barnet har været udsat for nogle traumatiske oplevelser tidligere, som nu bliver reaktiveret.

Børn med urolig adfærd

Nogle børn græder konstant, kraftigt og vedholdende og kan være helt ulykkelige og utrøstelige. Samtidig sover barnet måske meget lidt og vågner hele tiden, og kan være plaget af mareridt, når det endelig er faldet i søvn. Barnet kan være meget svært at trøste og få til at falde til ro, og det er ude af stand til at trøste sig selv. Det kan virke følelsesoversvømmet, selvdestruktivt og kan slå hovedet ind i sengen. Barnet er måske anspændt i kroppen og kan have svært ved at få nær fysisk kontakt. Det putter sig ikke

ind, men forsøger at holde sig ude fra forældrenes krop. Barnet kan måske også nægte at indtage føde, eller det kan være meget selektivt i forhold til, hvad det vil spise. Når barnet spiser vil det måske overspise med opkast til følge. Nogle af børnene kan i en lang periode have en lav tolerance overfor angst og frustration. De børn har brug for meget stabile rammer og en regelmæssig rytme i hverdagen. De magter ikke, at der sker noget uventet eller at tingene ikke foregår som det plejer. Alt nyt og uventet vækker voldsom angst hos dem, og de kan gå helt i baglås. De kan heller ikke magte den mindste kritik eller irettesættelse. De viger tilbage overfor kravsituationer og forlanger umiddelbar tilfredsstillelse af deres behov. Sker det ikke, eller udsættes de for den mindste frustration, så bryder verden sammen for dem.

Børn som afviser kontakt

Nogle børn har svært ved at indgå i gensidigt socialt samspil, især hvis de ikke har oplevet tilstrækkelig gensidighed tidligere. Barnet virker ængsteligt og vagtsomt overfor nye omgivelser og nye uforudsigelige situationer. Det henvender sig ikke for at blive trøstet. Mange af børnene vil udvise ambivalens i forhold til kontakt med forældrene. De vil måske ikke være på arm eller i kontakt med

forældrene. Nogle børn kan være vedvarende meget kontaktafvisende typisk overfor den ene forælder. De er blevet svigtet igen og igen typisk af kvindelige omsorgspersoner, så det er ofte moren, det går ud over. Det kan være meget vrede og afvisende børn. Derfor ser man ofte barnet løse konflikten mellem at være afvisende og samtidig have behov for trøst ved at dele adoptivforældrene op i den "onde", som det afviser og den "gode", som får lov til at give omsorg og trøst. Det er en overlevelseshænde måde for det lille barn, som har brug for at adskille sorg og vrede fra sit trygheds og kærlighedsbehov. Det er her vigtigt at forstå, at man ikke er en dårlig forælder, men at barnet har brug for at holde orden på sine følelser en periode.

Man ser endvidere ofte forbigående "paradoksalt tilknytningsadfærd" hvor barnet både søger trøst og omsorg og samtidig afbryder sine forsøg eller afviser omsorgsgiveren. Barnet befinder sig i det paradoks, at det opfatter de nye voksne både som kilde til tryghed og samtidig som en ukendt trussel. Den indre konflikt får barnet til at svinge mellem tiltrækning og frastødning. Barnet kan også helt ignorere de nye voksne for at undgå at knytte sig og dermed at opleve en ny adskillelse og tab (Rygård, 2002).

Børn som er overtilpassede

Nogle adoptivforældre oplever, at deres barn bare falder til lige med det samme. Barnet smutter så at sige lige i armene på dem og bliver der. Det falder i søvn uden større problemer, sover nærmest som var det bedøvet. Barnet kan have brug for ekstra stærke stimuli før dets opmærksomhed vækkes for straks efter at reagere med uro, skrigen og stressreaktioner. Disse børn har ofte en forsinket motorisk udvikling og en sparsom ansigtsmimik, ringe lydrepertoire og slap tonus. Det er børn, der typisk sover meget og som umiddelbart er nemme at tilfredsstille for forældrene. Børnene mangler kraft og vitalitet. De hjælper ikke deres forældre ved tydeligt at gøre opmærksom på deres behov og stiller derfor ikke særlige krav til forældrenes indlevelse og empati.

Det alt for tilpasningsdygtige barn laver en slags skintilpasning, hvor det er overdrevent nemt, sød

Anthon 1 år elsker storebror William på 3½. De er begge født i Sydafrika.

og gør alt for at være et "godt barn". Forældrene vil ofte ikke være dem, der klager over barnets adfærd, for det virker alt i alt meget behageligt indtil forældrene får øje på, at barnet måske er lige så tilpasset over for andre mennesker. Det er her vigtigt, at man i stedet for tilpasningen får startet tilknytningsprocessen barn og forældre imellem. Barnet skal gives sikkerhed for, at uanset hvordan det opfører sig, så er forældrene der, også når barnet efterhånden begynder at komme i kontakt med sine følelser – vrede, gråd, dyb angst, smerte og fortvivlelse, der er bag skintilpasningen.

Børn med kontrollerende adfærd

Nogle børn er meget kontrollerede. Det er ofte børn i tre-fem års alderen, som er ekstremt styrende og kontrollerende over for hele familien. Disse børn ser vi især blandt søskendebørn, hvor den ældste har været vant til at tage ansvar for de mindste. De bestemmer det hele og kan få voldsomme raserianfald, hvis moren f.eks. ikke lader sig styre fuldstændig, eller hvis de ikke får deres vilje. Her er det vigtigt, at støtte barnet i at turde overgive ansvaret for de mindre søskende til forældrene. Barnet skal til at lære at blive et med sig selv (Gullestrup, 2005).

Fælles for alle adoptivbørn vil således i den første periode være,

at de vil have svært ved at tilknytte sig sine nye forældre af den grund, at det slet ikke føler sig knyttet til dem. Barnet skal først til at lære at have en far og en mor, og at det hører til hos dem. Det er derfor vigtigt at adoptivforældrene isolerer sig sammen med barnet i de første måneder. Barnet skal have ro, stabilitet, kontinuitet og den nye verden skal indtages i et passende tempo for barnet. I en periode kan barnet være angst og sorgfuld, det kan afvise kontakt eller være for tilpasset eller for kontrolleret i sin adfærd, indtil barnet føler sig tryk nok til at vise sine følelser. Her er det vigtigt, at forældrene hjælper barnet via regulering, imitation, spejling og affektiv afstemning til at kunne give udtryk for et bredt spekter af følelser.

Barnet skal forvisses om, at det ikke er nogle nye fremmede, der kan tage det. Dette er en proces som kan forløbe over meget lang tid. Det er også vigtigt at holde sig for øje, at barnet så at sige har "to aldre". Der er den almindelige alder, og den anden alder, hvor barnet først skal til at starte tilknytningen og dermed den følelsesmæssige og sociale udvikling. Det er vigtigt, at forældrene kan forholde sig til og acceptere begge barnets aldre med alle de daglige skift, det indebærer. Barnets tempo følger ikke altid forældrenes tempo.

De glæder sig til livet med barnet, til at vise det frem, til at være som andre forældre og ikke mindst at være sammen med bedsteforældrene og vennerne. Ikke desto mindre er det vigtigt, at barnet lærer at knytte sig i fred og ro til forældrene for at blive tryk. Det er vigtigt, at barnet får lov til at falde til ro og finde sin egen indre ro, før det kan opdage den nye verden, det er bragt ind i. Når barnet er begyndt at føle tilknytning til adoptivforældrene, kan man begynde at forholde sig til, hvorledes barnet agerer sammen med andre voksne og børn i forhold til at kunne vurdere, om barnet har vanskeligheder med tilknytning mere generelt

Forældrenes normale reaktioner i forbindelse med adoptionen

De adoptivforældre som adopterer danske børn, har ofte kun få dage til at vænne sig til tanken om, at de er blevet forældre, idet de med få dages varsel skal hente deres barn enten i en plejefamilie eller på børnehjemmet. Adoptivforældre, som adopterer børn uden for Danmark ved, at de på et eller andet tidspunkt vil få et barn, de ved blot ikke hvor lang ventetiden er. Men uanset hvor længe de skal vente på deres barn, og uanset hvor sikker eller usikker de føler sig på, om de får et barn, så er det under alle omstændigheder en stor følelsesmæssig omstilling adoptivforældre skal igennem.

Mange adoptivforældre er og bliver oplevet som ressourcestærke mennesker, og de er blevet godkendte af amtet som kompetente adoptivforældre. Hvis de så får et barn, som har større behov eller som er vanskeligere at tilfredsstille, end de har mulighed for her og nu, så kan det for mange adoptivforældre give følelsen af, at de ikke er "gode nok". Det kan være en særdeles svær og ensom følelse at skulle håndtere. Nogle forældre kan også have svært ved at vise vrede i forhold til deres barn, fordi de måske så tænker, at det kan forstås som, at adoptionen var en fejl. Her er det vigtigt at holde fast i, at det ofte bliver bedre jo længere tid, de har kendt deres barn og dermed fået en fornemmelse af deres barns behov, og de nye rytmer, der skal indlæres. For nogle forældre kan det være svært i starten, når barnet afviser forældrene eller måske sætter sig på skødet eller går med hvem som

helst. En naturlig følelse er at føle sig kasseret som forældre og dermed føle dyb skuffelse over det barn, de har fået. Her gælder det i arbejdet med tilknytningen til barnet om at kunne udholde og forstå, at det er, fordi barnet endnu ikke føler sig ligeså tilknyttet til adoptivforældrene, som adoptivforældrene føler sig knyttet til deres barn.

Mange adoptivforældre vil i en periode, når de har fået deres barn og alt er faldet på plads, måske for første gang kunne give sig tid til, eller uforberedt komme i berøring og i kontakt med følelser tilknyttet tidligere oplevelser, som der af forskellige årsager ikke kunne tages højde for på pågældende tidspunkt, eller som måske kan være svære at erkende. Det kan være svært at forstå de følelsesmæssige reaktioner, og det kan være svært at tale med familie og venner om sine reaktioner, da alle ikke mindst én selv går med den forventning, at man burde være glad og lykkelig nu, hvor "ønskebarnet" er kommet. Nogle forældre oplever kærlighed til barnet med det samme, hvor der måske for andre skal gå en rummelig tid, før de virkelig føler eller tør tro på, at barnet er deres, og at de bliver ved med at have barnet (Fyhr, 1987).

Det er også helt naturligt, at mens barnet sørger over sit tabte liv, så er det også en periode, hvor forældrene kan have mange sorgfulde følelser omkring det, at de ikke har været omkring barnet fra starten, og dermed ikke har kunnet give det omsorg. Efterhånden som tiden går og forældrene lærer deres barn at kende og får gode oplevelser sammen med det, bliver sorgen over ikke at kende barnets baggrund for de fleste adoptivforældre trængt i baggrunden. Man kan også sige, at adoptivforældre er "rollehandicappede". Mange adoptivforældre kan derfor have behov for at være i kontakt med andre adoptivforældre, således at de kan være "modeller" for hinanden.

Særlige forældrekrav til adoptivforældre

Som adoptivforældre kræves det hele tiden, at de forholder sig til, at de er en adoptivfamilie, og at deres barn har en historie før dem, og at deres barn mere eller mindre tydeligt bærer i sig spørgsmålet om "hvor kommer jeg fra?" Barnet har

lidt et tab af historie, slægt og kultur. Barnet har undervejs i sin opvækst forskellige følelser, der rører sig i den forbindelse. Det kan være alt lige fra sorgfølelser til, at barnet overhovedet ikke vil høre tale om, at det har en anden baggrund. Adoptivforældrene skal også forholde sig til egne følelser, og derfor er det så vigtigt at "man er afklaret" i forhold til "tabet" af biologiske børn. I nogle tilfælde kommer barnets baggrund til at fylde hos barnet, og så er det et spørgsmål om, hvordan forældrene håndterer det. Det er vigtigt at forholde sig til, at hvis barnet har sorgfølelser eller føler et savn efter sin biologiske familie, så er det aldrig forkerte følelser.

Kærligheden til barnet kommer efterhånden som forældrene får oplevelser sammen, efterhånden som de på naturlig vis får givet deres barn

Se min nye cykel. Oliver på 3 år er født i Colombia.

omsorg, og barnet bliver i stand til at modtage omsorgen. Forældrene må give barnet tid til at lære, at det måske får noget nu, som det aldrig har fået før, eller som det har fået før og dermed er bange for at miste igen. Forældrene skal hele tiden kunne stille realistiske forventninger og krav til barnet og kunne indleve sig i barnet, dets behov og i de behov som barnet måske ikke har lært at give udtryk for. De skal kunne indleve sig i og forstå, hvorfor deres børn

Thea Yan, 20 mdr., har fået fint kinesisk tøj.

regerer som de gør, og hvordan de skal tackle det. At forstå at børnenes problemer og reaktioner dækker over angst, og at de ikke er blevet stimuleret tilstrækkelig fra start, og at de ikke er blevet afskærmet godt nok i forhold til alt for mange sanseindtryk.

Det barn, som i den grad har oplevet, at verden er usikker og som har oplevet, at det er blevet afvist og svigtet mange gange og som har opbygget en strategi til at holde angsten væk ved at være urolig, afvise kontakt, være overtilpasset eller ved at kontrollere omverdenen vil formentlig blive ved med at have dette grundtræk, også selvom det viser sig i barnets nye miljø, at der ikke længere er behov for det. Det er derfor vigtigt, at forældrene hele tiden gør sig klar, at de er der for barnet. Mange adoptivforældre kan måske synes, at det er synd for barnet, at det bliver skældt ud, fordi

det allerede har været så meget igennem, at de stille og roligt lader barnet få magten.

Adoptivfamilien må også være indstillet på at miste sin anonymitet. Mange mener, at de uden videre må kommentere adoptivbarnet positivt/negativt. Adoptivforældre skal også være rustet til at klare de stød som barnet får på sin vej gennem livet. Nogle børn bliver gode til at klare de "mærkelige" spørgsmål, de af og til bliver stillet, mens andre er mere sårbare over for det. I det hele taget skal adoptivforældre være rustet til og forholde sig til, at det kræver noget mere og noget andet at være adoptivforældre.

Egne erfaringer med adoptionsrådgivning og behandling - Post Adoptive Services

Fra et mangeårigt arbejde med adoptivforældre fra privat praksis, landets første kommunale adop-

tionsrådgivning, det børne- og ungdomspsykiatriske område og fra erfaringer som adoptivmor med stort netværk af adoptivfamilier og professionelle inden for adoptionsområdet, tager jeg i mødet med den enkelte familie altid udgangspunkt i forældrenes egen forståelse af de problemer, som de oplever, og som får dem til at henvende sig? I alt for mange tilfælde bliver jeg kontaktet af forældre fra hele landet, hvor de bliver presset til at søge hjælp, hvor de egentlig oplever, at de har god forståelse af problemstillingerne selv. Adoptivforældre har ofte mere viden og erfaring med de adoptionsspecifikke områder end de tværfaglige professionelle, de kommer i kontakt med. Det er derfor vigtigt at lytte til forældrene i forhold til, hvad de oplever som problemer og i givet fald, hvorledes de ønsker hjælpen skal tilbydes. Er det tilstrækkeligt med rådgivning og vejledning, eller er der behov for yderligere indsats i familien, hos forældrene eller har barnet behov for en særlig indsats. Det er vigtigt at have en bred psykologfaglig men også tværfaglig tilgang, men især er det vigtigt at have viden og erfaring med de forskellige problemstillinger, der forekommer inden for adoptionsområdet.

Min tanke om det daglige arbejde er at arbejde forebyggende, og at hjælpen så vidt muligt skal foregå i barnets daglige miljø, og som for barnet er mindst indgribende. Jeg er især interesseret i at støtte og styrke forældrenes kompetence i forhold til deres barn og styrke den gensidige tilknytning mellem forældre og barn, uanset hvad problemområderne må være. Metodemæssigt arbejder jeg derfor oftest med forældrene, og de pædagoger eller lærere, som er omkring barnet. I arbejdet med børn og unge er det altid vigtigt at vurdere om barnets problemer kan løses ved at rådgive og vejlede forældre og andre fagpersoner omkring barnet/den unge eller om problemet kan afhjælpes i de naturlige omgivelser med forældre, kammerater, klasse eller gruppe. Hvis dette ikke kan lade sig gøre tilbydes familie- og individuel terapi (Høeg, 2003).

En stor del af de henvendelser jeg får og har erfaring med er adoptivforældre som henvender

sig på grund af tilpasnings- og trivselsproblemer hos barnet i den første usikre tilknytningsperiode og i forbindelse med start i dagpleje, institution eller skole. Forældrene kan også være opmærksomme på forskellige træk ved børnenes personlighed eller bestemte reaktionsmåder, hvor de er i tvivl om, hvorvidt barnets vanskelighed er en del af adoptionsproblematikken eller almindelige udviklingsproblemer. Den psykologiske rådgivning og behandling drejer sig i vid udstrækning om at hjælpe forældre og professionelle omkring barnet til at forstå, hvilken alder barnet psykisk har i forskellige situationer og så regulere krav og forventninger efter den. Børnene har på grund af tidligere erfaringer været nødt til at danne forskellige overlevelsesstrategier, som nu kan vise sig at være uhensigtsmæssige. De skal nu have tid til at opleve, at der er andre muligheder at være i verden på. Børnene har således behov for en lang periode, hvor de skal have plads til at udforske deres nye verden og eksperimentere med sig selv både fysisk og psykisk.

En stor del af henvendelserne er familier, der har fået lidt større adoptivbørn, og hvor tilknytnings- og tilpasningsprocessen kan være mere eller mindre vanskelig. Det er oftest børn som er kommet hertil med en alder over 2-3 år. Forældrene henvender sig, fordi deres barn har særlige adoptions-specifikke indlærings- og funktionsvanskeligheder, tilpasningsproblemer medfølgende sociale og følelsesmæssige vanskeligheder, hyperaktivitet, uro og opmærksomheds- og koncentrationsvanskeligheder, sproglige vanskeligheder pga. sen adoption og motoriske vanskeligheder. Børnene kan også have forskellige handicap som kræver specialpædagogisk/psykologisk viden og erfaring. Det er børn og unge, som igennem mange år vil have behov for særlig opmærksomhed. Hvor der fortsat vil være et behov for forældresamtaler, rådgivning, støtte og supervision til lærere og pædagoger med fokus på børnenes funktionsvanskeligheder med basis i adoptionen. Der er her behov for rådgivning om realistisk syn på udviklingstempo, at få den tilstrækkelige struktur og

forudsigelighed ind i hverdagen samt at nedtone forventningerne til nærhed og samspil, i takt med at barnet er i stand til at mobilisere den.

Et optimalt psykologisk rådgivnings og behandlingstilbud post adoptive services til nuværende og kommende adoptivfamilier vil således være:

- At tilbyde hjemmebesøg til nybagte adoptivforældre
- Rådgivende og vejledende telefonkonsultation
- Samtaler af rådgivende og vejledende karakter rettet mod konkrete behov
- Konsulentbistand til tværfaglige samarbejdspartnere
- Individuel terapi, parterapi, familierapi
- Samtalegrupper for børnene, de unge og voksne

som der skal til for at støtte, hele og reparere børnenes tidligere oplevelser af tab, forladthed og manglende optimale udviklingsmuligheder.

De henvendelser, jeg får, er meget berettigede. Erfaringen er, at det er muligt at støtte forældrene og børnene ved at tilbyde en kvalificeret og tidlig indsats. En mindre gruppe adoptivforældre har børn med så alvorlige psykiske og fysiske problemer og udviklingsforstyrrelser, at man ikke kan forvente, at forældrene kan magte børnene på egen hånd. Det er i arbejdet med adoptivbørn og familien vigtigt at vægte det tværfaglige samarbejde, således at forståelsen for de særlige omstændigheder, der omgiver adoptivfamilier, implementeres tværfaglig.

Dukken skal selvfølgelig også have børstet tænder. Frida Ju på 2½ år er født i Kina.

Igennem årene har jeg mødt mange adoptivforældre og samarbejdspartnere, som udtrykker glæde ved at kunne få relevant adoptionsrådgivning. Erfaringen er, at mange adoptivforældre har den særlige parathed og modtagelighed,

Referencer:

Se artiklen i sin helhed med referencer i: Erfaringer med psykologisk rådgivning og behandling til adoptivfamilier. Post adoptive services (PAS). Psykologisk pædagogisk rådgivning/43. årgang/1/feb./2006. □

Nordjysk Adoptionsforum - Post Adoptive Services - frivilligt tværfagligt netværk i Nordjylland

”Tidlig forebyggende indsats” i adoptivfamilien (Post Adoptive Services, PAS) – hvad handler det om?

Af: *Susanne Høeg, Cand. Psych. Specialist i Børnepsykologi og Psykoterapi, Supervisor i Børnepsykologi og Evelyn Thrane, Socialrådgiver, formand for lokalforeningen A&S, Nordjylland.*

Adoptivforældre og adoptivbarnet mødes. Forventningerne er store i hvert fald hos forældrene. Men utryghed og usikkerhed kan der også være – hos begge parter. Men hen ad vejen udvikles tilknytningen og båndene mellem forældre og barn. De bånd, der skal bære dem igennem i mange år som familie og ikke mindst sikre barnet en god udvikling og sikre forældrene en glæde over at være blevet forældre til netop dette barn – deres barn. Hvad er det for en omstillingsproces som den nybagte adoptivfamilie står i, samt hvilken post adoptive services - tværfaglig professionel rådgivning og information kan adoptivfamilien have brug for? Hvorfor er det vigtigt at forstå adoptivfamilien som en anderledes familie?

Der bliver årligt adopteret ca. 650 udenlandsk fødte børn til Danmark. I Nordjylland kommer der 60-80 nye børn årligt. Adoption betyder at tage et barn til sig. Bag ved enhver adoption er der en historie om dybt ulykkelige forhold af personlig, sundhedsmæssige og social karakter og meget stærke menneskelige beslutninger. Adoption er endvidere en livsproces, at være adopteret er ikke noget man holder op med at være, og som kan have en forskellig betydning for den adopterede og for adoptivfamilien på forskellige tidspunkter i livet.

Mange adoptivforældrene giver

udtryk for, at der er brug for et sted, hvor grundvilkårene for adoption er velkendte, samt hvor erfaringsopsamling kan foregå på hvilke typer problemer, adoptivfamilier kan have. Fra erfaringer i Danmark har det vist sig, at barnet og familien kan have brug for professionel hjælp, der sætter det eksisterende problem i relation til den adopteredes livssituation før og nu.

I forbindelse med den nye strukturreform, hvor amternes børne- og ungdomsrådgivninger nedlægges, og de nye storkommuner etableres,

professionelle og forskere fra Aalborg Universitet med adoptionserfaring til støtte for adoptivfamilier og til de professionelle omkring adoptivfamilierne/børnene med henblik på at opsamle den adoptionsrelaterede viden til gavn for de nuværende og kommende adoptivfamilier og de professionelle, der er i kontakt med familierne. Vi ønsker at implementere den viden, vi hver især og tilsammen har med adoption, og vi stiller os til rådighed for kommende og nuværende adoptivfamilier med rådgivning og information.

Natila på 4 år er lige blevet storesøster til Mads på 1½ år. Begge er født i Indien.

er der en fare for at miste den specialviden, man her har oparbejdet indenfor adoptionsområdet.

Derfor er der behov for at gøre opmærksom på behovet for, at de nye storkommuner og staten tænker adoptionsrådgivning ind i den nye struktur.

Nordjysk Adoptionsforum

I Nordjylland har vi derfor i august 2005 opstartet et regionalt adoptionsnetværk – Nordjysk Adoptionsforum - af ca. 35 frivillige tværfaglige pro-

Nordjysk Adoptionsforum er et forum som består af et tværfagligt frivilligt netværk af professionelle - sundhedsplejersker, talepædagoger, læger, psykologer, fysioterapeuter, musikerterapeuter, socialrådgivere, pædagoger, psykoterapeuter - som til dagligt arbejder med børn, unge og voksne på forskellige arbejdspladser i Nordjylland. Vi er et forum, hvor adoptivfamilier – forældre samt unge og voksenadoptererede på nuværende tidspunkt kan få rådgivning og information om adoptionsrelaterede

spørgsmål. Vi er endvidere et forum, der vil arbejde for at øge interessen for tidlig forebyggende indsats omkring adoptionsrelaterede spørgsmål.

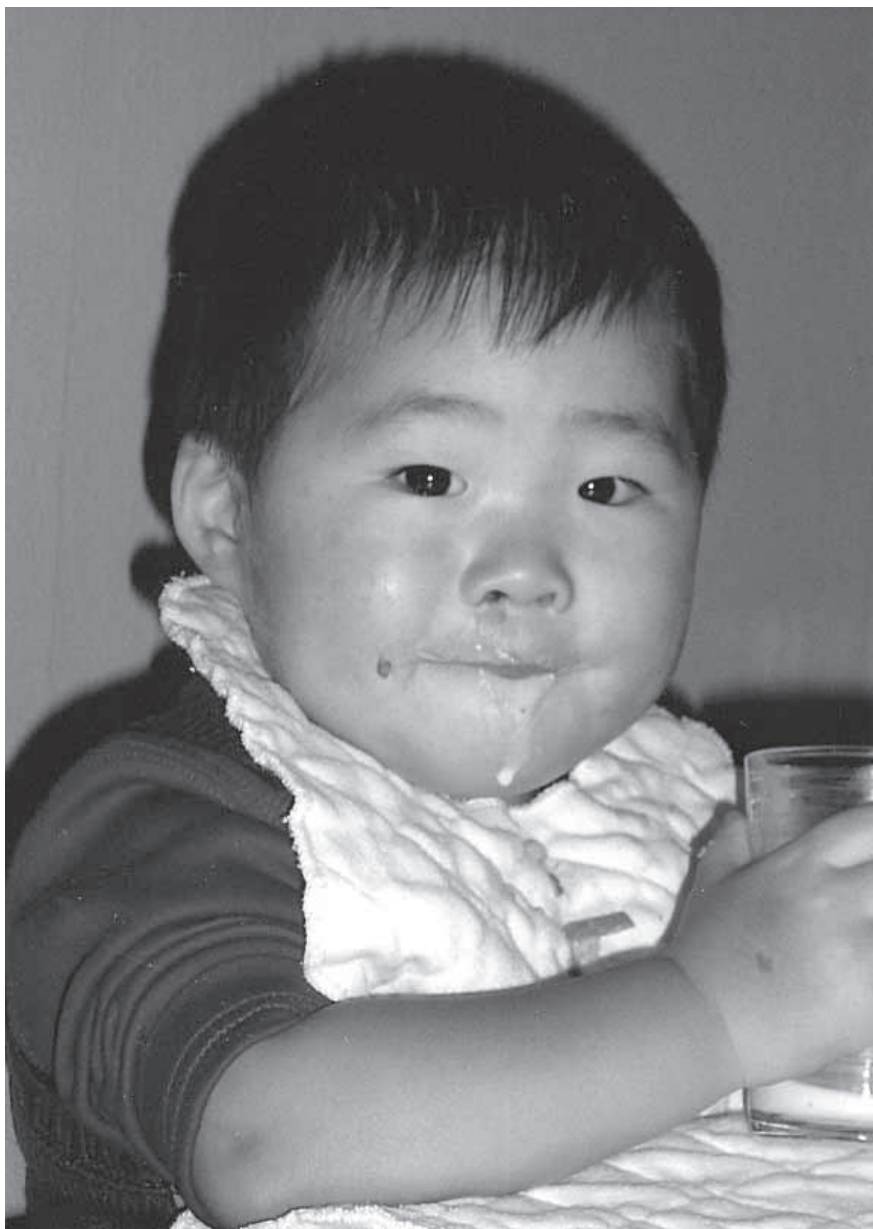
Nordjysk Adoptionsforum ønsker at få kortlagt Nordjylland med hensyn til, hvilke frivillige professionelle, der stiller sig til rådighed for at få mere viden omkring adoption og som stiller sig til rådighed som værende særlige ressourcepersoner i forhold til adoptivfamilier. I hver eneste af de nye storkommuner er det ønskeligt, at der er et tværfagligt netværk som adoptivfamilier ved, de kan henvende sig til eller blive henvist videre til i Nordjylland, hvis familien har behov af den ene eller anden karakter. Nordjysk Adoptionsforum er et netværk for:

Adoptivfamilier og deres børn, unge og voksne adopterede
Ikke-adoptionskyndige professionelle fagpersoner i Nordjylland
Os selv som tværfaglige fagpersoner.

Adoptionsrådgivning - Post Adoptive Services (PAS)

Begrebet Post Adoptive Services dækker over den hjælp, der i et samfund er til rådighed for adopterede og deres forældre i forbindelse med de problemer, som kan relateres til en situation, der er anderledes for den adopterede og dennes familie på grund af den adopteredes særlige situation. I Danmark er tilbud om rådgivning og behandling almindelige tilbud oftest uden specifik viden om adopteredes særlige grundvilkår. Mange adoptivforældre oplever imidlertid det offentlige system som ikke tilstrækkeligt vidende om de særlige forhold, der kan gøre sig gældende for adopterede og deres familier.

Da adoptivfamilierne og deres børn er spredt ud over hele landet, vil det være de færreste professionelle, der i deres dagligdag får erfaring med den bredde af viden, der er behov for indenfor adoptionsområdet. Det er således vigtigt at få skelnet mellem det særlige, der kan kendetegne adoptionsspecifikke problemområder i forhold til andre børne- og unge/familie problemområder, således at nuancer i forhold til de adoptionsspecifikke områder ikke bliver til defekter, variationer ikke bliver til afvigelser, at livsfaser ikke bliver til problemer, og at udviklings-

*Kristian Kyung er ved at være god til at spise selv.
Han er 17 mdr. og født i Korea.*

kriser ikke bliver til diagnoser for de adopterede.

Adoptivfamiliens udfordringer

For de fleste adoptivforældre/adoptivbørn går det hele ganske uproblematisk. Ikke desto mindre kan mange adoptivforældre i perioder have brug for at tale med adoptionskyndige professionelle om stort og småt, især fordi de ofte ikke kan bruge deres egne forældre, eller det nære netværk, da de nærmeste oftest kun har erfaring med at have viden om det at få et biologisk barn.

Som vi ved, har mange af børnene oplevet mistriksel, forskellige mere eller mindre alvorlige sygdomme, sult, manglende optimal stimulering og kontakt og afsavn inden adoptionen. Børnene som kommer til os er børn

som overlever på trods af skæbnen. Forældrene har ofte længe haft et ønske om at få et barn, og de har som en aktiv proces valgt at få et barn, og de ved, at de får et barn som i hvert fald for en periode har brug for særlig omsorg og som har særlige behov, i det mindste over et stykke tid.

Evnen til at tilknytte sig er grundlæggende for mennesker. For adoptivbarnet starter tilknytningen imidlertid senere, fordi der måske ikke har været en person at knytte sig til eller tilknytningen er blevet afbrudt. Alle adoptivbørn oplever derfor tilknytningsproblemer i starten af adoptionen. Adoptivbarnet skal i den første tilpasningsperiode mestre tabet af sin historie, af tilknytningspersoner og omgivelser og samtidig skabe ny tilknytning til adoptivforældrene

Tre friske drenge. Noah 3½ år, Tobias 4½ år og Emil 6½ år. Alle er født i Colombia.

som det jo i starten slet ikke føler sig knyttet til. Børnene kan udvise forskellige reaktioner som i de fleste tilfælde er helt normale mestrings- og overlevelsereaktioner på en svær start i livet.

Forskellen på at adoptere et barn og få et biologisk barn handler ikke kun om ikke selv at have født barnet eller om, at barnet ser anderledes ud, men også om at barnet har en livshistorie før adoptionen med forskellige former for traumer og utilstrækkelig stimulering. Vi ved også, at disse traumatiske oplevelser ikke bare overstås, men kan dukke op i forskellige sammenhænge senere i livet.

Tværfaglig adoptionsrådgivning

Det er så vigtigt, at få den nybagte adoptivfamilie til at fungere så optimalt fra start som muligt. Når man som adoptivforældre står med et ofte ældre barn end et spædbarn, som forældrene først skal til at lære at kende, kan det måske være svært at se, om det er et barn, der reagerer normalt på en svær start i livet og som er blevet revet ud af den verden, som var den tryggeste for det, eller om der er alvorligere vanskeligheder af sundhedsmæssig, psykologisk eller social karakter.

Ud fra et sundhedsmæssigt og sundhedsmæssigt forebyggende syn ved vi, at børnene kan være præget af forskellige sygdomme og infektioner. For at forebygge og imødegå sundhedsproblemer er det vigtigt,

at sundhedsplejerskerne og lægerne er opmærksomme på dette og på, at nogle af børnene kan have traumatiske oplevelser med sig i forhold til at have været syge inden adoptionen. Oplevelser som sidder i kroppen, og som kan udløse angst hos børnene ved sygdom og lægebesøg. Det er endvidere vigtigt at være opmærksom på, at pigerne ikke går for tidligt og ubemærket i puberteten.

Erfaringer viser også, at adoptivforældre i høj grad kan bruge psykologisk rådgivning og intervention fra adoptionskyndige psykologer i Danmark, når de får den tilbudt. For mange adoptivforældre kan det derfor være vigtigt i den første omstillingsproces at få relevant psykologisk adoptionsrådgivning, der kan hjælpe med at se, hvornår et frustreret barn er "sundt" frustreret og som bare reagerer over voldsomme omvæltninger i livet, i forhold til hvornår et barn er mere følelsesmæssigt skadet af sin barske start i livet, samt hvad der ellers øvrigt kan gøres for at hjælpe barnet og familien videre med dette.

Adoptivforældre kan have brug for rådgivning, som omhandler det at have et barn med en mere eller mindre ukendt baggrund og historie. Problemer med tilknytning, forældres bekymring i forhold til den almene personlighedsudvikling typisk i forbindelse med overgange i barnets liv. Det kan være overgange fra småbarn til legebarn eller skolebarn til puberteten. Det kan være i

forhold til lettere og sværere vanskeligheder inden for den sociale, kognitive og emotionelle udvikling i form af sproglige vanskeligheder, indlæringsvanskeligheder i dansk og matematik samt social-emotionelle problemer i forbindelse med hyperaktivitet, identitet, puberteten og etnisk tilhørsforhold.

De forældre, der adopterer et barn med alvorlige psykiske og fysiske handicap, har behov for specialpsykologisk støtte, da det ikke er forventeligt, at forældrene kan magte barnet alene.

De adoptivbørn, som har specifikke vanskeligheder eller er psykisk og fysisk handicappede, kan have brug for særlige foranstaltninger, og adoptivforældrene kan have brug for adoptionskyndige socialrådgivere her, idet det er vigtigt at tænke forebyggelse frem for behandling.

Det er ligeledes meget relevant at være opmærksomhed på børnenes tale-sprogsmæssige udvikling, idet undersøgelser har vist, at de børn som bliver adopteret sent, kan have laguner i deres sprogforståelse og derved kan få indlæringsproblemer senere, når de skal lære at læse og skrive. Mange forældre efterlyser endvidere kvalificeret rådgivning og information af fysioterapeutisk/sansemotorisk karakter til deres børn, som af gode grunde kan være motorisk/sansemotorisk under-stimulerede.

Hvad kan vi tilbyde kommende og nuværende adoptivfamilier

Nordjysk Adoptionsforum ønsker derfor at medvirke til at løse problemer så tidligt som muligt, og der kan tages kontakt til os, når adoptivfamilier og andre professionelle omkring adoptivfamilien har brug for adoptionsrådgivning og information før og efter barnets hjemkomst, ved bekymring om barnets tilknytning og udviklingsmuligheder, ved spørgsmål om opdragelse, forældrerolle og konflikter i familien, ved overgange til dagsinstitution og til skole, sundhedsmæssige, sproglige og motoriske/sansemotoriske problemer, social-emotionelle og indlæringsmæssige vanskeligheder, spørgsmål vedr. identitet, pubertet og etnisk tilhørsforhold samt andre adoptionsrelaterede spørgsmål.

Nordjysk Adoptionsforum vil endvidere arbejde på at arrangere kurser, temadage og foredrag om adoptionspecifikke og relaterede områder/emner for adoptivforældre og professionelle, som er i kontakt med adoptivfamilier.

Nordjysk Adoptionsforum kan kontaktes via vores tværfaglige rådgivningstelefon ved Formand for lokalforeningen Nordjylland Evelyn Thrane, tlf. 98 32 38 54 på hverdage (helst efter kl. 20) og Psykolog Susanne Høeg tlf. 30 28 29 03 mandage kl. 20-21 (evt. indtal navn og tlf. nr.). Det vil være muligt efter behov at blive henvist videre til relevante fagpersoner evt. i eget lokalområde for yderligere rådgivning og information.

Referencer:

Barslev, D og S. Høeg, 2004: *Børn, forældre og adoption. Psykolog Nyt, nr. 7.*
Diderichsen, A., Lene Kamm, Lars von der Lieth, Niels Michelsen. 1995: *Adoptionsrådgivningen – Evaluering af det første års virksomhed, Center for Småbørnsforskning, København.*
Diderichsen, A. 1987: *Adoption, oplevelser og erfaringer, Sommer og Sørensen.*
Elgaard, V. Primdahl, M. og Raunskov, J. U. 2004: *Undersøgelse af adoptivbørn hjemtaget af AC 1992-1995. AC Fokus. Januar.*
Fock, C. M.: *Udenlandsk adopterede. Forbrug af sundhedsydelse, adoptivforældres mestringsstrategier. Master of Public Health, Aarhus Universitet, 2005, udgivelse nr. 85.*
Lindblad, F, Hjern, A, og Vinnerljung,

B: Intercountry Adopted Children as Young Adults: A Swedish cohort study. Am J Orthopsychiatry 2003; 73: 190-202.

Høeg, S. 2003: *Psykodynamisk korttids-terapi med børn og unge, Psykologisk Pædagogisk Rådgivning, 40. årgang/1 / feb.*

Høeg, S.: *Erfaringer med psykologisk rådgivning og behandling til adoptivfamilier, Post Adoptive Services, Psykologisk Pædagogisk Rådgivning, 43. årgang/1/ feb./2006*

Høeg, S. & D. Barslev, 2003: *Adoptions-*

Civilretsdirektoratet, Adoptionsnævnet, AC- International Børnehjælp og Dan-Adopt

Kirk, D. 1985: *Adoptive kinship, Ben-Simon Publications. Washington, USA.*

Lieth, L. 2002: *Psykosociale aspekter ved adoption. DanAdopt. Særtryk fra Alverdens Børn nr. 3 – oktober.*

Mehlbye, J. 2005: *Adoption af rumænske børn – indsats over for børn og forældre. Akf forlaget.*

Pruzan, V. 1977: *Født i Udlandet – adopteret i Danmark. Socialforskningsinstituttet. Teknisk forlag, København.*

En glad pige. Ea på 3 år er født i Kina.

rådgivningen i Hillerød – rådgivning og behandlingstilbud til adoptivforældre og deres børn i Hillerød kommune. Behandlerkonference om Adoption. Arrangeret af Adoption & Samfund i samarbejde med

Raaschou, L. 2003: Man elsker dem jo lige så højt...Lindhardt og Ringhof.
Rørbech, M. 1990: *Mit land er Danmark. Socialforskningsinstituttet. □*

Adopteret:

20 børn og unge skriver om at være adopteret

Idé og redaktion:

Birgit Madsen.

Fotograf:

Thomas Arnbo. Vejle:

Kroghs Forlag, 2005. 167 s.

Af Therese Høeg Jacobsen

Bogen er udgivet med støtte fra AC Børnehjælp og har forord af dennes direktør, Jørgen-Ulrich Raunskov, og indledning af bogens redaktør, Birgit Madsen. Fotograf Thomas Arnbo har beriget bogen med nogle spændende og utraditionelle fotografier af de medvirkende.

De 20 medvirkende børn og unge er mellem 9 og 21 år. De er adopteret fra 10 forskellige lande og én er danskadopteret. De fortæller åbent og ærligt deres personlige historie og reflekterer over deres liv som adopteret.

De fleste har et godt liv og et stærkt og varmt forhold til deres adoptivforældre og til deres søskende, hvad enten det er adopterede søskende eller adoptivforældrenes biologiske børn.

Alle bidragene er værd at læse og giver stof til eftertanke.

Lise-Lu på 9 år blev adopteret fra Kina som 3-årig og kan huske den første gang hun så sin nye mor: "Vi kom ind på kontoret. Og der stod en dame, som jeg fik at vide, var min mor. Og så blev jeg meget, meget bange. Jeg havde aldrig set nogen, der så så underlig ud! Hun var sådan hvid over det hele og havde en kæmpe stor næse. Og det var min mor. Jeg troede, at det var et spøgelse. Jeg begyndte at græde. Jeg kan stadig huske, hvor bange jeg var. Man er altså meget bange, når man skal adopteres. Det skal voksne huske!"

Det er nok ikke mange adoptivforældre, der tænker over, at de kan virke skræmmende og anderledes på børnene.

George blev adopteret fra Rumænien som 7-årig. Han havde boet på flere forskellige børnehjem fra han

var 6 måneder gammel og kan huske en del barske oplevelser fra en del af dem og fra sin skolegang i Rumænien. Der var ingen omsorg, en hel del tæsk og aldrig mad nok. Børnene fik kun mad to gange om dagen og kun én portion pr. måltid. Længe efter at George kom til Danmark, tjekkede han, om der var mad nok i køleskabet.

I dag er George 21 år og ved at ud-danne sig til murer. Han er meget glad for sin adoptivfamilie og for sit liv i Danmark og har ikke lyst til at besøge Rumænien. Det ville være alt for smertefuldt.

De unge gør sig mange tanker om deres baggrund, deres fødeland og deres biologiske familie. Nogle vil gerne opsøge deres fortid, andre vil ikke.

Det er forstemmende, at de fleste har oplevet at blive drillet og mobbet med deres hudfarve og anderledes udseende. De fleste har dog heldigvis et godt selvværd og har lært at takle problemerne. Flere mener, at de er blevet stærkere af det.

Mobningen finder ofte sted i skolen, men det er også almindeligt, at voksne stopper børnene og de unge på gaden og stiller dem nærgående spørgsmål som: "Hvor kommer du fra?", "Hvor er dine rigtige forældre?", "Vil du opsøge dem?", "Er du ked af at være adopteret?", "Hvorfor tager du ikke bare tilbage til dit eget land?"

Edwin på 13 år fra Colombia fortæller: "Drengene i klassen og parallelklassen kunne bare ikke acceptere mit anderledes udseende, og de kunne ikke forholde sig til mig. Jeg har grædt meget og fået at vide, at jeg lignede det ene og det andet, f.eks. perker, og at jeg ikke hørte til her. Derfor blev jeg nødt til at have meget selvtillid for at kunne holde mig selv oppe."

Pernille på 20 år fra Indien er også blevet mobbet: "Alle kaldte de mig 'negerbarnet', og til sidst var jeg kommet så langt ud, at jeg ikke ønskede at komme i skole. Jeg var bange, når jeg skulle møde i skole, og

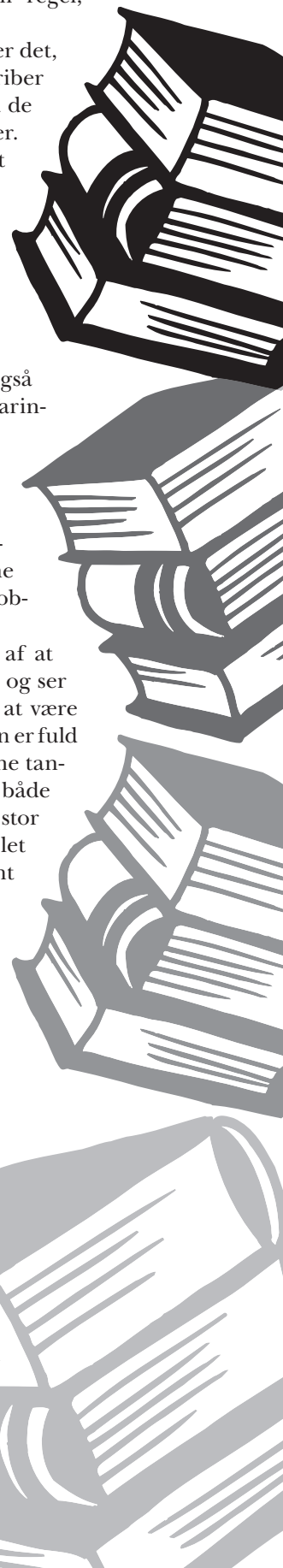
når jeg skulle hjem, for de jagtede mig som regel, når vi havde fri."

Som regel hjælper det, at forældrene griber ind og taler med de børn, der mobber.

Nogle har fortalt om adoption i klassen og vist videoklip fra da de hentede deres barn.

Jeppe på 17 år fra Rumænien har også gjort sig sine erfaringer og siger: "Efter jeg er blevet ældre, har jeg konkluderet, at 'uvidenhed' kan danne grundlag for mobning.

Mange er stolte af at være adopterede og ser det som positivt at være anderledes. Bogen er fuld af kloge og modne tanker og rummer både stor glæde og stor smerte. Den er let læst og kan varmt anbefales til adoptivfamilier og til alle der interesserer sig for adoption. □

To søde søstre. Frida, 3 år, og Johanna, 2 år, er begge født i Kina.

Emma Sharda på 14 mdr. på hotelværelset i Indien.

Landsmøde i de unge adopteredes tegn

Landsmødet 2006 stod i de unge adopteredes tegn, og berørte bl.a. temaer som racisme, mobning og ensomhedsfølelse – men også positive sider af at være adopteret: styrke og stolthed.

Af Marianne Østergaard

Dagens første indslag var oplæg fra fire adopterede, der alle har bidraget til antologien "Adopteret – 20 børn og unge skriver om at være adopteret". Bogen giver ordet til unge adopterede og skulle gerne kunne give

De unge skribenter er mellem 9 og 21 år, og der er en stor spredning på deres oprindelseslande og alder ved ankomst til Danmark.

I bogen fremstår de unge med deres egne navne og med billeder, "for adoption handler også om det anderledes udseende," sagde Birgit Madsen i sin indledning.

"Det har ikke været svært at finde bidragydere, for tidligere tiders tabuer og skam ved adoption har man stort set lagt bag sig – mange af nutidens unge føler stolthed ved at være adopteret," fortalte hun. Men det betyder ikke, at de unge ikke har en række alvorlige livstemaer og dilemmaer at tumle med. Følelsen af at mangle noget indeni, en særlig ensomhedsfølelse, forsvinder ikke af

tage hensyn til adoptivforældrene. "Mange af de unge har behov for at fastslå, at adoptivforældrene er de rigtige forældre," fortalte Birgit Madsen.

Unge beretninger

Det var meget bevægende og tankevækkende at høre de unge oplægsholdere, og de var alle sammen særdeles reflekterede og velartikulerede – og ikke mindst modige i deres åbenhed.

Martin Høyer Kirkegaard på 11 år lagde ud: "Da jeg kom i skole, pillede jeg ved alting, og jeg sagde hele tiden 'Hvad?' Frikvartererne var de værste, for da blev jeg drillet. De sagde 'Negerbolle' eller 'Rejs hjem, hvor du kommer fra', eller de hviskede om mig. Det fik jeg mere og mere temperament af. Jeg blev så vred, og jeg følte ikke, at de voksne greb ind."

Martin var 8 1/2 år gammel, da man fandt ud af, at han var hørehæmmet, og han fik høreapparat. "Pludselig kunne jeg høre alting: når man klikker med en kuglepen, når man tænder og slukker på kontakter, papir, der knitrer osv."

Skolemæssigt rykkede han flere klassetrin på få måneder, men mobningen fortsatte.

"Så kom jeg i en ny skole, og i den nye skole skulle jeg sidde i første række, væk fra vinduet, så lyset faldt godt. Der er 45 elever i 0.-7. klasse. Min lillebror går der også. Nu holdt mobningen op, og jeg begyndte at få selvværdet tilbage. Jeg har det OK med at være adopteret. Jeg er lille, for det er man i Korea. Det har ikke så stor betydning, at jeg er lille. Det er vigtigere, hvad der er inden i mig."

Nanna Pedersen på 13 år fortalte, at hun som lille havde haft det svært med sit anderledes udseende:

"Jeg ville gerne have nogen, jeg lignede."

Nanna fortalte først sin mor om sin ensomhedsfølelse ved at være anderledes, da hun var 10 år. Hun ville

Fra venstre: Martin Høyer Kirkegaard, Nana Maria Pedersen og Edwin Olsen i panelet på Landsmødet

andre adopterede blandt læserne mulighed for identifikation og spejling, fortalte bogens redaktør, Birgit Madsen, der selv er adoptivmor til to.

åbenhed. Og nysgerrigheden efter at vide mere om sit biologiske ophav og sin baggrund kan også rejse dilemmaer – f.eks. omkring ønsket om at

helst undgå at snakke om det, fordi det gjorde hende ked af det.

”Men min mor pressede mig til at tale om det, og det er jeg glad for i dag, for nu har jeg ikke længere svært ved at snakke om det. Og folk skal ikke være bange for at spørge til det.”

Om sin biologiske familie siger Nanna, at hun gerne vil til Colombia og fortælle sin biologiske mor, at det var det rigtige, hun gjorde, da hun bortadopterede hende.

Edwin Olsen – også 13 år – har haft en svær baggrundshistorie, hvor han blev tvangsfjernet fra sin biologiske mor.

Edwin har en tilbagevendende drøm: ”Jeg løber i haven, hvor solen skinner, og alt er idyl. Så kommer der en masse vand, og alt bliver trist. Og så vågner jeg.”

”Som mindre tisede jeg meget i sengen, og jeg turde ikke sige det til mine adoptivforældre. Jeg var bange for, at de skulle putte mit hoved under vand. Men jeg gik til min søster, og hun sagde, at det kunne de da aldrig finde på, og hun fik mig til at fortælle det til vores forældre.”

”Jeg har ikke tænkt så meget på min biologiske mor, for jeg synes, jeg har det godt herhjemme i Danmark. Men jeg ville gerne møde hende og se, om jeg ligner hende. Jeg kan ikke vide, hvem der er min far, for min mor var prostitueret. Jeg har svært ved at acceptere det, hun gjorde – jeg synes ikke, det var rimeligt. Jeg har ikke lyst til at få en ny familie i Colombia, men jeg vil gerne vide, hvad hun har at sige.”

”De første år i skolen blev jeg mobbet meget – men kun af drenge. De sagde, at jeg ikke hørte til her. Jeg søgte pigerne, for de mobbede ikke. Senere fik jeg både drenge- og pigevenner. Det at blive mobbet har styrket mig, og jeg har fået meget selvtillid. Hvis nogen siger noget nu, tager jeg det for sjov. De har jo ikke baggrund for at sige noget om mig, for de kender mig ikke. Hvis jeg har problemer, går jeg til min søster – hende er jeg tryk ved.”

Pernille Iversen på 21 år blev adopteret som syv måneder gammel i 1985. I 1988 fik hun en lillesøster, der var to et halvt år gammel.

”Det var underligt, at hun kunne så meget – bl.a. tale indisk. Min søster og jeg fulgtes ad i skolen.

Jeg blev aldrig drillet – men det blev

min søster mere. Jeg forsvarede hende og var meget styrende.

Vi havde lidt søskendejalousi: Hun skulle ikke sige noget, for det var mig, der var kommet først.”

”I 5.-6. klasse begyndte jeg at blive drillet – blev kaldt ’negerbarn’ osv. Vi var tre piger, der blev holdt udenfor. Det var meget hårdt, og jeg græd meget. Men det tog lang tid, før jeg fortalte mine forældre om det. I 7. klasse holdt det pludselig op igen.”

”Jeg ønsker ikke at komme til Indien, for jeg har det godt her.

Jeg tænker aldrig på min biologiske mor – hun er luft for mig. Hun forlod mig, og jeg har fået mit liv her.”

”Jeg har altid været den søde pige, men i 7. klasse kom jeg ud i et hårdt miljø, og skændtes med min mor hver dag. Efter ret kort tid holdt jeg dog op igen, fordi min veninde skældte mig huden fuld.

Som 14-årig fik jeg min første kæreste, og han gav mig selvtillid. Vi var sammen i 5-6 år. I 2004 fik jeg en depression, og nu begyndte min kæreste at køre psykisk terror på mig og sagde sådan noget som: ’Tag en sort sæk over hovedet, for så passer du til det land, du kommer fra.’ Nu mistede jeg alt selvværd og havde svært ved at stole på nogen. Der gik to år, før jeg fortalte til nogen, hvordan jeg havde det, for de kendte jo kun ’den glade Pernille’.

Jeg fik selvmordstanker, og da betød det noget at være adopteret. Jeg kunne lige så godt være død – og det ville jeg jo have været, hvis jeg ikke var blevet adopteret. Jeg blev indlagt, fordi jeg ikke havde lyst til livet. Da jeg blev udskrevet igen, blev jeg voldtaget af min bedste kammerat. Hvorfor skulle jeg igennem alle de ting? Jeg gik ned igen – kunne lige så godt være død og begravet. Og når jeg er nede, fylder adoptionen meget for mig,” forklarede Pernille.

Under den efterfølgende debat fortalte Birgit Madsen, at mange af de adopterede prøver at skåne deres forældre – ”Og det skal de jo ikke. Forældrene skal kunne holde til det!”

Debatten kom hurtigt til at kredse om det anderledes udseende og racisme, hvor Birgit Madsen konstaterede, at det er vigtigt for mange af de unge at skille sig ud fra gruppen af indvandrere – de er danskere. ”Og det er jo forståeligt med den debat, der kører!”

Edwin Olsen og Nana Maria Pedersen på Landsmødet

17-årige Jeppe Valentin fra salen sagde: ”I de små klasser fortalte jeg altid, at jeg ikke er herfra – at jeg er adopteret fra Rumænien.”

Pia Brandsnes fra HB konstaterede: ”I det øjeblik de etniske minoriteter ikke længere har problemer i Danmark, har vi andre det heller ikke.”

Ungdomsår og identitet

Dagens næste indslag var et indlæg fra psykolog Lene Kamm om adopteredes identitet i teenageårene.

Lene Kamm tog udgangspunkt i sine egne erfaringer både som adopteret og som mor til store/voksne børn.

”I min opvækst havde jeg ikke fokus på adoption, men på mit anderledes udseende, og det er en af mine kæphesten, at man skal passe på med at overfokusere på det at være adopteret.”

”Puberteten er en livsperiode, hvor man inddrager nyt land – følelsesmæssigt, kropsligt og kognitivt – og

konsoliderer sin identitet gennem samvær med andre unge. I puberteten svinger man, og de voksne skal

vet, bliver i os resten af livet, og man må ikke tage overlevelsestrategierne fra barnet eller den unge.”

Pernille Iversen, oplægsholder på Landsmødet

være basen, klippen, fundamentet. Det er vigtigt som forælder ikke at svinge med i svingningerne hos teenageren. For hvor er roen så at finde? Man skal kunne træde et skridt tilbage og være klar over, at tingene ikke er rettet mod os personligt. Man skal selvfølgelig ikke undlade at give modspil, men ikke på råbeniveau – og man skal være varsom med selv at køre op. Hvis man kan bevare sig neutral, bliver den periode, hvor den unge raser, kortere.”

”Jeg ser puberteten som en mulighed og som en udviklingsfase, hvor man kan få integreret dele af tidligere faser i ens liv. Det er en tid, hvor man stiller spørgsmål: ’Hvem er jeg? Hvordan kan det være, jeg er her?’ Det er også en tid til at få integreret sin adoptivstatus, og hvor man skal sige ja til sine forældre på en ny måde,” fortalte Lene Kamm

De knaster og hindringer, der kan være i integrationsprocessen har med overlevelsestrategier at gøre, mener Lene Kamm. ”Overlevelsestrategier er en konstituerende del af ens personlighed, selv om de falmer i takt med tilknytningen. Det, vi har ople-

”Hvad gør overlevelsestrategierne ved os? F.eks. den stille, søde pige, der pludselig gør oprør, har afskærmet sig fra sine følelser, fordi hun har skullet være så sød, så sød. Og så kan hun godt komme til at stå med følelsen: ’Hvem er jeg egentlig?’

En grundfølelse hos mange adopterede er: ’Der er ingen, der kan hjælpe mig’. Man føler sig som en, der er helt alene på en øde ø i et stort hav. Denne følelse af ensomhed og adskilthed er etableret så tidligt, at der ikke var noget sprog. Det er præverbalt – og kan derfor være svært at sætte ord på. Nogle kan have en så umættelig længsel efter nærhed, at de indgår i forhold efter forhold uden at mættes.

Vreden – og ikke mindst angsten for vreden – kan føre til flugt. Mange adopterede har et veludviklet flugtinstant. Men når man flygter, er det ikke kun situationen, man lægger afstand til, men også sig selv.”

”Som forælder skal man kontakte sine unge, når de er allermest umulige,” sagde Lene Kamm. ”Forældrenes rolle er at være roen, ankeret, forudsigeligheden.”

Anderledeshed og racisme

Det at skille sig ud udseendemæssigt fra gennemsnitsdanskere er psykisk krævende, fortalte Lene Kamm, og de færreste adopterede har lyst til at benytte den identifikationsmulighed, der ligger i de etniske grupper – tværtimod ønsker de at distancere sig fra denne identifikationsmulighed.

”Oplevelsen af at høre til bliver brudt hver gang man bliver spurgt til sin anderledeshed. Der bliver jo stillet spørgsmål ved selve den adopteredes høre til, og forældrene har jo ingen erfaringer med det. Derfor har man ingen at dele det med i øjenhøjde. Den unge adopterede er eksperten, hvad angår mødet med racismen. Oplevelsen er autentisk, og man hjælper ikke ved at bagatellisere oplevelsen eller problemet. I stedet gælder det om at spørge ind til oplevelsen og følelsen. Det er vigtigt at forsøge at etablere et samtalerum for de vanskelige samtaler, og de voksne skal tage fat på racismeproblemerne, for børnene kræver det stort overskud. Det er skamfuldt at være ’sådan en man råber efter’, så racismen skaber skam, skyld og angst.”

”Det er faktisk meget mærkeligt at være sort i et samfund, hvor det hvide er normen – de lyshårede og blåøjede. Det at tage normen som hvid til sig som sin egen har vidtrækkende konsekvenser. Hvidt er bedst hos regeringen, hos Dansk Folkeparti osv., og det er meget belastende at gå rundt i alt dét.”

Det er en trend at rejse ud og finde rødderne i afgiverlandet. Lene Kamm mener, at det kan være med til at legitimere, at man ikke har sine rødder her. ”Og det er jo her, man skal forankre sig og slå rødder,” sagde hun. ”Dyrkelsen af rødderne i oprindelseslandet kan være kontraproduktivt for rodfæstelsen her i Danmark. Og nogle bliver rystede af mødet med oprindelseslandet på grund af lydene og lugtene i det land, hvor man er blevet forladt og har været rigtig bange.”

Lene Kamm sluttede af med at udtrykke kraftig kritik af en formulering af en psykolog i Adoption & Samfunds blad om, at adopterede er gæster i deres familie.

”Det er noget forargeligt sludder! Det er da for livet!”

Spørgsmålene og diskussionen efter Lene Kamms oplæg kom også

omkring andre emner, blandt andet udspandt der sig en debat om det at håndtere omgivelsernes reaktion på barnets anderledes udseende.

"Man skal ikke altid tilfredsstille andre ved at svare på grænseoverskridende spørgsmål, hvad enten det er i supermarkedet i børnehaven eller andre steder," sagde Lene Kamm. "På den måde lærer barnet, at det er OK at have grænser og sætte grænser. Og mange adopterede har et tema med grænser – de er vant til grænseløs adfærd, så det kan være vigtigt at arbejde med grænser."

Catarina Astrup fra salen: "Min datter siger: 'Mor du er uhøflig,' når jeg afviser folk, der spørger."

Lene Kamm: "Hvem er det egentlig, der er uhøflig?" Andre indlæg gav andre vinkler på emnet, og selv om det i de situationer, man selv vælger, kan være OK at svare på spørgsmål, der stilles af ægte interesse, var en slags konklusion, at man ikke behøver at stå til rådighed, blot fordi man er adopteret eller adoptant.

Skole, specialundervisning og ressourcer

Dagens tredje og sidste faglige indslag var af uddannelsesvejleder Rose Andersen, der også er adoptivmor til to voksne børn. Hun holdt oplæg om specialundervisning og specialpædagogisk bistand i folkeskoleregi – nu og efter kommunalreformen.

"Den ny formålsparagraf for Folkeskolen er en betænkelig sag," mente Rose Andersen. "Formålet 'at give eleverne kundskaber' frem for den tidligere formulering 'at fremme deres tilegnelse' er en tilbagevenden til en tankpasserpædagogik, hvor børnene bliver passive modtagere, som der skal hældes stof på."

Derimod var hun enig i formuleringen 'giver dem lyst til at lære mere', som der også står i den nye formålsparagraf.

"Det, at der skal være elevhandleplaner med beskrivelse af elevernes standpunkt i hvert fag, er ikke i sig selv problematisk – problemet er, hvis en for stor del af tiden går med tests og beskrivelser. Endvidere risikerer man, at der kommer overdreven fokus på målbare størrelser som f.eks.: 'Kan mit barn læse i 2. klasse?' Og hvad gør vi ved de børn, der ikke følger den norm, der er opstillet fra ministeriet? Når ens barn har særlige

behov, skal der tages hensyn til det. Man har ret til rådgivning og ret til andre undervisningsmaterialer, fastslog Rose Andersen og rejste spørgsmålet: "Er det særlige børn, vi har? Eller børn med særlige behov?" Hun gav dog ikke noget direkte svar, men anbefalede bogen *Neuropædagogik* – om kompliceret læring af Bjørn Adler. Med udgangspunkt i hjerneforskning giver bogen præcise handlingsanvisninger og en indføring i nyere specialpædagogik og copingteorier.

I skolesystemet er der ingen, der ved noget specifikt om adoption, og derfor er forældrene nødt til at gøre opmærksom på det.

"Man skal ikke være bange for at virke irriterende og træls," understregede Rose Andersen. Det specialpædagogiske arbejde starter altid med en bekymring for barnet – fra forældrene eller fra læreren. Og hvis man er i tvivl om noget omkring sit

bliver flyttet fra amterne til kommunerne. De tungeste elever bliver det imidlertid regionernes ansvar at tage sig af.

"Det er vigtigt, at forældrene er på mærkerne, for hvis der ikke er krav fra forældre og skole, kommer der ikke ressourcer! Og måske den nye struktur kan få positive konsekvenser, fordi vi kommer nærmere sagsbehandlere og den politiske proces," sagde Rose Andersen. Samtidig opfordrede hun til, at man tager positivt imod en henvendelse fra klasselæreren – for det er lige meget, hvem der kommer først.

Efter oplægget var der en livlig spørgelyst og debat om fordele og ulemper ved den nye kommunalstruktur, om kampen om ressourcerne og om tests i skolen.

Om aftenen var der middag og fest med både klassisk koncert og soul og dans. Lene Langballe spillede beta-

Martin Høyer Kirkegaard med sin lillebror David, efter at hans oplæg var godt overstået.

barn, kan man altid bede PRR om et møde.

Mange steder er der mangel på ressourcer, erkendte Rose Andersen, men hun mente ikke, at der nødvendigvis vil blive skåret ned på specialundervisningen med kommunalreformen, selv om en del af den

gende barokmusik på blokfløjte og ikke mindst på et yderst sjældent krumt blæseinstrument af træ med en blød trompetlyd, zinken, som hun fortalte levende og engageret om. Og orkestret Soul Seduction fik til sidst forført alle ud på dansegulvet med soul- og funkrytmer. □

Indtryk fra Adoptionsnævnets landsmøde marts 2006

Deltagelsen i Adoptionsnævnets Landsmøde er en årlig tilbagevendende begivenhed og er for Adoption & Samfund en god lejlighed til at drøfte nævnets og samrådenes samt de formidlende organisationers holdninger til forskellige spørgsmål på adoptionsområdet.

Af Michael Paaske, formand

I år var hovedoverskrifterne enlige ansøgere og Post Adoption Service, begge gode emner, som også optager vores forening rigtigt meget.

Fra Adoption & Samfund deltog Pia Brandsnes, næstformand, Inge Fabricius, HB medlem og eneadoptant samt undertegnede.

Nævnets arbejde

Ved begyndelsen af mødet gav Vibeke Rønne, Adoptionsnævnets formand, et generelt overblik over nævnets arbejde det forløbne år. Vibeke Rønne understregede samtidig at dette møde ville være det sidste møde med den nuværende struktur, da kommunalreformen som bekendt vil ændre en del på strukturen.

46 sager om godkendelse nåede til behandling i nævnet, 30 afslag blev stadfæstet, 6 blev ændret og 10 sager blev sendt tilbage til samrådsbehandling. Kun 8% af sagerne handlede om fase 3, dette er de mest tidskrævende sager. Det er fortsat aldersreglerne, der giver anledning til mange sager, dette kunne få én til at sige, at det måske så er nødvendigt med præcisering/forenkling af de ret udviklede dispensationsmuligheder der findes? 80% af sagerne blev stadfæstet af nævnet.

Krav til begrundelse

Vibeke Rønne benyttede lejligheden til at repetere og indskærpe forvaltningslovens regler, nærmere bestemt

§§22 og 24, der indeholder krav om begrundelse af afgørelser. Ofte er samrådenes afgørelser for ukonkrete og henviser blot til adoptionslovens § 2 om barnets tarv, men samrådene bør i stedet anvende godkendelsesbekendtgørelsen og forholde sig konkret til, hvad begrundelsen er. Hun opfordrede til at bruge den metode som Folketingets Ombudsmand Hans Gammeltoft-Hansen havde beskrevet ved forrige landsmøde: Hvis man sætter sig i ansøgerens sted, kan man da forstå afgørelsen? Det er lakmus prøven.

Nye aldersrammer i Kina

Af særlige områder nævnte Vibeke Rønne den aktuelle sag, hvor de kinesiske myndigheder har ændret de aldersrammer, man vil acceptere, når en sag sendes ud, i korthed vil de alene acceptere sager med børn i aldersrammen 0-24 måneder eller ældre end 6 år. Familiestyrelsen har, nok til nogles overraskelse, hurtigt standset udsendelsen af alle sager i de mellemliggende aldersrammer til Kina. Familiestyrelsen har i et brev til de kinesiske myndigheder bedt om en præcisering af, hvorledes de nye administrative regler skal forstås. Ved et pudsigt tidsmæssigt sammenlæg har Adoptionsnævnet i et brev til samrådene netop præciseret, at ændringer i forholdene i et afgiverland ikke i sig selv giver anledning til dispensation fra reglerne.

Situationen er derfor nu den, at der er en hel række af familier, der er kommet i klemme, og som nu står i en meget vanskelig situation, fordi de danske og kinesiske aldersrammer ikke matcher hinanden. Adoption & Samfund har straks bedt Minister for Familie- og Forbrugeranliggender Lars Barfoed om at sørge for at hjælpe de berørte ansøgere ved ganske simpelt at give en helt særlig dispensation. Vi har holdt møde med ministeren lige op til Adoptionsnævnets Landsmøde og kunne derfor i vore samtaler med nævnets formand drøfte det videre forløb. Sagen er i skrivende stund ikke afsluttet, og vi

har senest bedt Retsudvalget drøfte sagen med os ved et foretræde i april måned. Følg med på vores hjemmeside adoption.dk

Overvægt

Overlæge Thure Krarup, Adoptionsnævnet, gennemgik eksempler på, hvor helbredsproblemer i form af overvægt gav anledning til hhv. godkendelse og afslag. Der findes et omfattende statistisk materiale, hvor dødeligheden er beregnet på baggrund af BMI (Body Mass Index), og hvor andre faktorer så som rygning spiller ind. Pia Brandsnes fra HB stillede det yderst relevante spørgsmål, om det statistiske materiale var bygget på hvide eller også på sorte/asiatiske mennesker. Hertil svarede Thure Krarup, at statistikken indeholdt såvel hvide som sorte, men at materialet er for spinkelt til at medtage en særlig gruppe som f.eks. asiater. Pias pointe er helt rigtig og relevant, der er forskel på kropsbygningen mellem hvide, sorte og asiater, og det bør derfor forventes, at Adoptionsnævnets læger tager disse forhold med i betragtning ved fremtidige afgørelser, idet som bekendt ikke alle ansøgere er hvide.

Thure Krarup gennemgik også de særlige testmetoder ved undersøgelse for HIV smitte. Det anslås at 28% af befolkningen i Afrika er smittet.

Det næste programpunkt var en meget personlig beretning fra en enlig ansøger, der fortalte om sine oplevelser gennem forløbet, specielt efter modtagelsen af barnet. Det var en meget personlig beretning som ikke vil blive refereret.

DanAdopts erfaringer med enlige ansøgere

Marianne Wung-Sung og Mette Garnes fra Danadopt berettede med den formidlende organisations øjne, hvorledes de ser den enlige ansøgers situation. Igen var det stærke oplevelser fra deres arbejde med adoptionsformidlingen til enlige ansøgere, og det stod klart for enhver, at der virkelig er behov for at have et kom-

petent hjælpeapparat på plads, når vi kommer hjem med børnene.

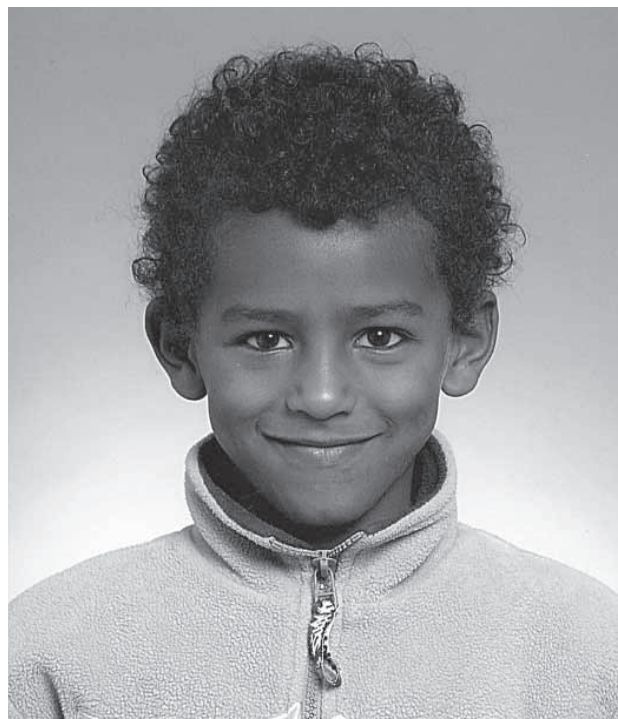
Interessant var det under den efterfølgende debat tydeligt at konstatere, at der tilsyneladende er stor forskel på hvad de to formidlende organisationer oplever fra deres enlige ansøgere. En del af forklaringen er formentlig at DanAdopt har systematiserede samtaler efter hjemkosten, hvor AC Børnehjælp har valgt en anden fremgangsmåde.

Psykologiske tests

Marie Gammeltoft, Adoptionsnævnets psykolog, redegjorde for forståelsen af de særlige krav en enlig ansøger skal være i besiddelse af, herunder hvilke observationer samrådene må gøre i fase 3, inden godkendelsen gives, men også hvilke krav der stilles til de psykologiske undersøgelser, herunder anvendelse af psykologiske tests. Der er fortsat proble-

mer med at formå psykologerne til at undlade at udtale sig om ansøgerens egnethed som adoptivforældre. Det blev derfor igen understreget at samrådene må være meget præcise, når de beder om psykologiske undersøgelser, temæet for undersøgelsen skal være tydeligt og forståeligt for den, der skal gennemgå undersøgelsen.

Et officielt referat af hele landsmødet bliver tilgængeligt på Adoptionsnævnets hjemmeside. □

Jakob på 7 år er født i Etiopien.

Rådgivningsguide

Adoption og Samfund tilbyder rådgivning i alle faser af en adoption. Rådgiverne er adoptanter og adopterede, der udover deres personlige erfaringer med adoption har kendskab til forskellige områder inden for adoption. Rådgiverne arbejder på frivillig basis. De har tavshedspligt. Generelt vil det være mest belejligt, hvis I ringer efter kl. 20.

Sagsrådgivere:

Sagsrådgiverne svarer på generelle spørgsmål om adoption og rådgiver i alle faser af adoptionsproceduren fra de første overvejelser om adoption til adoptionsbevillingen er givet.

Simple spørgsmål kan fremsendes på mail til adressen: raadgivning@adoption.dk

For egentlig rådgivning i adoptionssager er det bedre at henvende sig telefonisk til en af rådgiverne nedenfor, især hvis det drejer sig om lidt mere komplicerede sager, f.eks.:

- Sager, hvor ansøgerne fornemmer risiko for helt eller delvist afslag på godkendelse.
- Anke- og klagesager.
- Problemer i matchningssager.
- Problemer i forhold til de formidlende organisationer.

Kirsten List Larsen3956 4040
Mie Olesen3645 0208
Bente Romanoff3322 8868
Claus Stenmose.....5944 1432
Josie Køhlert.....4364 7010

Faglig rådgivere:

Rådgiverne er medlemmer, der tilbyder rådgivning inden for deres professionelle fagområde.

Sundhedsplejerske:

Gitte Korsholm Jørgensen 74 83 22 57
Vibeke Povelsen 38 89 02 17

Talepædagog:

Irene Bjerregaard 33 23 93 07

Psykolog:

Birgit Cederholm 44 44 33 82

Læge:

Besvarer spørgsmål, der vedrører helbreds- og handicapforhold hos adoptanter, barn i forslag og adoptivbørn.

Tyge Fogh 44 34 16 09

Rådgivere inden for specielle emner:

Rådgiverne er medlemmer med særlig interesse i et bestemt emne inden for adoptionsområdet.

Adoption af danske børn:

Fam. Behmer 64 82 62 20

Adoption af større børn:

Nogle familier der har modtaget større børn, har dannet et telefonisk netværk med det formål at støtte og hjælpe hinanden - og andre - med de problemer, der kan være ved adoption af større børn.

Anne Marie Poulsen 33 14 14 56

E-mail: ulfi@get2net.dk

Adoptionslinjen:

En gruppe voksne adopterede tilbyder rådgivning omkring det at være adopteret.

Telefontid tirs. kl. 19.30-21.00 70 22 23 03

Eneadoptanter:

Gruppen af eneadoptanter tilbyder eneansøgere rådgivning og hjælp til opstart af samtalegrupper.

Ulla Mose 39 20 07 16

Linda Berkowitz 39 18 04 12

Tab af barn i forslag:

Foreningen tilbyder rådgivning om hjælp og støtte til dem, der har mistet et barn, som de har haft i forslag og været godkendt til.

Janne Skov 66 13 63 02

Endeligt afslag på ansøgning om adoption:

Foreningen tilbyder rådgivning som hjælp og støtte til dem, der må give afkald på at få opfyldt ønsket om et adoptivbarn.

Kirsten Dahl 86 55 62 62

Adoption af præmature børn

Rådgivning om at have et præmaturoptivbarn eller få et præmaturoptivbarn i forslag.

Trine boardman/Klavs Frisdahl

46 37 07 08

Adoption af børn med social/følelsesmæssig skade:

Elsebeth Nørgaard 86 48 70 88

Temadag om diskrimination

med Pia Brandsnes, Adoption & Samfund og Simon Christensen, MixEurope.

Lørdag d. 6. maj 2006, kl. 9.00 – 16.30

Grejsdal skole, Skrædderbakken 8, Vejle

Diskrimination er en realitet i Danmark. Adoptivbørn bliver på et eller andet tidspunkt i deres opvækst konfronteret med, at de "ikke er som os andre", eller det der er værre. Denne diskrimination eller racisme foregår hver dag blandt os og mellem os. Den opleves af både børn og forældre. Derfor skal vi diskutere, hvordan de enkelte børn og deres forældre kan være med til at sætte en anden dagsorden.

Temadagen vil veksle mellem oplæg og øvelser. Deltagernes egne erfaringer bliver sat i spil i mindre grupper og i fælles diskussion. Alle bliver udfordret på deres synspunkter, holdninger og fordomme.

Alle er velkommen, også jer der bor uden for Vejle Amt.
Arrangementet er støttet af Adoption & Samfunds PAS-pulje.

Pris: 150,- kr. pr. person, inkl. morgenmad, frokost med øl/vand og eftermiddagskaffe

Tilmelding: Senest den 28. april 2006 til
Else Kvorning: elsefranz@mail.tele.dk, Tlf. 75 85 36 59
Helle Nørby: helle.noerby@adr.dk, Tlf. 75 65 68 71

Betaling: Ved tilmelding på kontonr. 1569 526-031-5902.
Oplys antal deltagere, navn, postnummer og telefonnummer.

*Cristian Camilo på 7 mdr. har lige fået en ny mor og far.
Han er født i Colombia.*

*Ida på 2 år er klar til en tur på legepladsen.
Hun er født i Kina.*

Det, der kunne have været

Bog for voksne om det svære ved at være familie, når man adopterer et barn, der er skadet af sin fortid.

Af Nicole Emer Moritzen

Ellinor og Lasse adopterer to søskende fra Sydamerika. Den ældste er en pige på fem. Det er hendes historie, der fortælles i *Snydemor*.”

Vi er i Sverige engang i firserne Ellinor er lærer og Lasse læge. De er velmenende gode forældre, der ved, man kommer længst med kærlighed. Men kærlighed rækker ikke i tilfældet lille Lovisa.

Med sig hjem fra Sydamerika har hun dramatiske og traumatiske oplevelser som forældrene intet ved om. Oplevelser, der gør det umuligt for Lovisa at blive nogens datter.

Bogen er baseret på forfatteren Solveig Bergqvist-Larssons egne oplevelser som adoptivmor og et kendskab til den rigtige Lovisa og hendes mor.

Historien fortælles fragmentarisk af Lovisa mor. Det er en historie om knuste drømme, gode viljer og manglende evner.

Lovisas ankomst i familien er som en tornado af ødelæggelse. Hun er vild, voldsom, og helt uforudsigelig. Hun er voldelig overfor sin lillebror og hadsk overfor sin mor. Lovisa kan ikke styres.

Så snart hun kommer uden for hjemmet er hun elskelig og engleblid. Det lykkes hende at skaffe sig mange venner i den lille by, hvor familien bor. For hun har også en varm og kærlig side. Og så er hun hyper-opmærksom. Ved hvor alt og alle er - altid. Det sikre tegn på traumer, barnet, der altid er på vagt.

Skolen klarer Lovisa, trods god bevarelse ikke rigtigt. Den speciallærer hun får ved intet om adoptivbørn. Og det er omdrejningspunktet i fortællingen, ingen ved, hvad der kan gøres for at hjælpe Lovisa.

Forældrene er uvidende om Lovisas fortid, selv fortrænger hun den. Det

system, der skulle hjælpe Lovisa fokuserer på forældrene. For når der er noget galt med barnet, er det så ikke forældrenes skyld? Men Lovisa er skadet i et helt andet liv, af en helt anden mor. *Snydemor* er det Lovisa råber efter sin mor, der tager skældsordet alt for personligt. Selv om ordet er ganske dækkende for Lovisas situation.

For snydt det er hun virkelig. Som hun forklarer sin mor:

- Jamen, hvad skal jeg (så) gøre?

Hvem skal jeg (så) hade? Hun er her jo ikke. Og så går det ud over dig!

(side 119)

Langsomt afsløres brudstykker af Lovisas fortid.

Så ubehagelig er den, at man forstår, at ingen har ønsket at beskæftige sig med den.

Moderen Ellinor, hvis subjektive oplevelser driver historien, mister modet mere og mere. Snart er hun kun glad når datteren er ude af huset. Hun vender sig fra barnet, selvom hun ved, at det Lovisa har mest brug for er hendes kærlighed. Hun formår ikke at elske datteren, fordi datteren ikke kan elske hende - på den måde hun have forestillet sig. Forestillinger fylder i det hele taget meget i historien.

Om hvad andre vil tænke om familien, hvis de fortæller sandheden om hvordan de har det.

Under læsningen må man minde sig selv om, at adoptivforældre er bedre oplyst i dag, og at historien delvist er fiktion.

Bogen er let skrevet, let læst og medrivende. Desværre når man som læser at blive en smule irriteret på forældrene, hvilket næppe har været hensigten.

Bogens slutning er både optimistisk og realistisk. Alligevel efterlader den læseren med en klump i halsen over det, der burde og kunne have været så anderledes.

Adoptionslitteratur for voksne er så godt som fraværende på det danske bogmarked. Det er godt, at der nu findes en bog på dansk om det svære i at komme til sin familie med en rygsæk proppet med traumer. Hvis den problematik bogen berør ikke er en saga blot, må man håbe, at de forældre, der læser den, vil vide at søge hjælp, når der er behov for det. *Snydemor* viser hvor galt det - måske - kan gå, når man tror man kan klare alt.

Snydemor af Solveig Bergqvist-Larsson. Abakadabra Forlag ISBN 87-989488-5-7.

Kan købes på www.abrakadabraforlag.webbyen.dk, pris 198,- kr. □

Landegrupper

Bolivia

bolivia@adoption.dk
www.bolivia.adoption.dk
Bertel Strandbygaard
55 76 40 36 - bertels@post2.tele.dk
Katinka Hoydal
39 27 28 01 - hoylysdal@mail.dk
Sine Almstrup
38 10 17 75 - sine@almstrup.dk

Brasilien

Kirsten Friis Rasmussen og
Hubert Pournow - tlf. 46 19 30 60

Bulgarien

Kim Mariegård - tlf. 59 96 12 02
thambour@mail.tele.dk

Colombia - Fanas venner:

Torben Sørensen - tlf. 86 14 57 08

Danmark

Fam. Behmer - tlf. 64 82 62 20

Ecuador

Preben Just - tlf. 86 22 83 92
just-beermann@mail.tele.dk
www.ecuadorklubben.dk

Ethiopien:

Knud Nielsen - tlf. 75 80 24 74
aa31@nypost.dk

www.etiopienforeningen.dk

Guatemala

Anni Bech Nielsen - tlf. 47 52 77 76

Hviderusland

Peder Marlo, Asgård 92, 9700 Brønderslev,
tlf. 98 80 04 18

Indien

Henrik Thomsen - tlf. 97 49 09 10
mail@2thomsen.dk

Kaliningrad/Moskva

Helle Pedersen - tlf. 97 17 31 01

Kina

Ian Winther, Smedevænget 18, 4690 Haslev
kontakt@kinaforeningen.dk, tlf. 21 65 14 05
www.kinaforeningen.dk

Nepal

Hanne og Hans Doktor, tlf. 75 65 48 36,
hanne.veis@adr.dk

Peru

Bjørn Rude Voldborg, Æblehaven 1,
3400 Hillerød, tlf. 48 25 05 95
bgv@pharmexa.com

Rumænien:

Bente Pedersen - tlf. 62 62 20 51
www.rumania.adoption.dk
vjb@get2net.dk

Sydafrika:

Berit Engstrøm Krebs
askimvej7@mail.dk
www.landegrupesydafrika.dk

Thailand

Ebbe M. Møller - tlf. 45 81 10 40
thaiadopt@hazinas.dk

Tjekkiet

Anette Rosenberg Clausen - tlf. 74 62 06 18
www.tjekkiet@adoption.dk

Vietnam

Peter Skjot, Vigerslevstræde 12, 2500 Valby
tlf. 36 30 05 28
formand@vietnamadoption.dk
www.vietnamadoption.dk

Interessegrupper

Bal Vikas Venner, Indien

Claus Carlsen - tlf. 24 84 63 49
Bjørn Egekær - tlf. 58 50 31 06
www.balvikas.dk, info@balvikas.dk

Colombia - Fanas venner:

Orla Kjær-Christensen - tlf. 98 62 33 90
kjaer1/2christensen@aars.dk
www.fana.dk

Ene-Adoptanter

Ulla Mose - tlf. 39 20 07 16
ullamose@privat.dk
Linda Berkowitz - tlf. 39 18 04 12

Børnehjemmet Palna, Indien
Mette Thomsen - tlf. 38 28 50 25

ÅRHUS AMT

Det er i år lykkedes os at starte en børnegruppe for 7-10 årige. Søndag d. 5 februar mødte 10 familier op i Randers Regnskov og havde en hyggelig eftermiddag. Det var en stor succes, der var mange børn fint fordelt på køn og alder. Tanken med gruppen er at mødes om aktiviteter børnene har glæde af, samtidig med at forældrene kan mødes og udveksle tanker bekymringer og glæder. Vi regner med 3-4 arrangementer om året, det første

er allerede i støbeskeen, så hold øje med kalenderen.

Desuden afholder vi lørdag d. 11. marts et arrangement i Århus med psykolog Anne Jensen om puberteten hos adopterede. Det tegner også godt, i skrivende stund er der over 40 tilmeldte. Er man gået glip af dette arrangement afholder vi et lignende d. lørdag d. 30. september med Niels Peter Rygård - dette vil også fremgå af kalenderen.

Mogens Qvist

TEMANUMMER OM SØSKENDE

Redaktionen planlægger et temanummer om "Søskende". Allerede nu opfordres du til at komme med indlæg om f.eks.

- Søskendeglæde
- Søskende fra flere lande
- Halv- hel- og biologiske søskende
- Søskendejalousi
- At blive søskende
- Adoption af søskende (to på én gang)
- Eller.....

Send dit materiale til redaktionen:

Adoption & Samfund, Lindevej 3, 1.sal 4000 Roskilde
Tlf.46409766, e-mail: bladet@adoptionogsamfund.dk

"Adoption. En proces, et liv, en skæbne"

Antologi med tekster skrevet af adopterede og adoptanter.

PDF-fil med antologien kan downloades fra Korea Klubbens hjemmeside:

<http://www.koreaklubben.dk/index.php?option=content&task=view&id=87&Itemid=2>

ANNONCE:

ADOPTIONS- ELLER BESØGSREJSE

Vi samarbejder med de førende luftfartsselskaber for at give Dem individuel betjening - uanset rejsemål og tidspunkt.

Kontakt en ekspert på dette område, som kender de specielle behov, der er i forbindelse med adoptionsrejser.

I visse tilfælde kan vi yde 5% rabat på flybilletterne.

Specialprogram for besøgsrejser til Korea

Indhent altid et uforpligtende tilbud hos:

senior rejser

ET SELSKAB I PROFIL REJSER GRUPPEN

Søtorvet 5 · 1371 København K

Tlf. 33 93 88 00 · Fax 33 93 88 90 · E-mail: sr@senior-rejser.dk

LF Århus afholder

Sommerfest i børnegruppen

for forældre og børn (ca. 6-10 år)

Lørdag d. 20. maj kl. 13-18

i Skanderborg (nærmere sted oplyses ved tilmelding)

Hver familie medbringer en lille ret til et fælles frokostbord samt drikkevarer til de voksne. Snobrødsdej, drikkevarer til børnene, kaffe/the og kage sørger vi for.

Vi skal spille spil, petanque, lave snobrød, klatre, snakke, lave små konkurrencer, tegne, gynge, spise, hygge og grine.

Pris : gratis.

Tilmelding til Susanne Dygaard 86571901 senest 17/5 2006.

Lokalforeningerne

Bornholms Amt
Klaus M. Nielsen
Smallesund 102, 3700 Rønne
97 22 19 37

Frederiksborg Amt
<http://frederiksborg.adoption.dk>
Pernille Bruhn
Strandlystvej 23, 3600 Frederikssund
47 38 69 70, frederiksborg@adoption.dk

Fyns Amt
Bente Pedersen
Assensvej 52 st.tv., 5750 Ringe
62 62 20 51

Hovedstaden
<http://hovedstaden.adoption.dk>
Per Stokholm
Koreavej 3, 2300 København S.
32 58 56 34

Københavns Amt
Birgitte Dünweber
Mindsesvej 32, 2870 Dyssegård
39 69 91 07, koebenhavnsamt@adoption.dk

Nordjyllands Amt
<http://nordjylland.adoption.dk>
Evelyn Thrane
Beltoften 9, 9260 Gistrup
98 32 38 54, nordjylland@adoption.dk

Ribe Amt
<http://ribe.adoption.dk/>
Ruth Hansen
Ørnelundvej 9, Darum Mark,
6740 Bramming
75 17 96 08, ribe@adoption.dk

Ringkøbing Amt
<http://ringkoebing.adoption.dk>
Lene Bang-Nielsen
Klokkebakken 12, 7400 Herning
97 11 90 90, ringkoebing@adoption.dk

Roskilde Amt
Per Christiansen Ehlers
Prins Buris Vej 30, 4000 Roskilde
46 35 65 66, roskilde@adoption.dk

Storstrøms Amt
<http://storstroem.adoption.dk>
Claus Holmstrøm
Sandageren 23, 4700 Næstved
55 73 37 70

Sønderjyllands Amt
Jørn K. Pedersen
Ulriks Allé 70 B, 6270 Tønder
74 72 11 11, soenderjylland@adoption.dk

Vejle Amt
<http://vejle.adoption.dk>
Søren Clemmesen
Glamsbjergvej 7, 6000 Kolding
75 53 97 61, vejle@adoption.dk

Vestsjællands Amt
vestsjaelland@adoption.dk
Lene Borg
Tveje-Merløse 2 B, 4300 Holbæk
59 43 92 01

Viborg Amt
<http://viborg.adoption.dk>
Mona Østergaard
Lærkevej 12, Mønsted, 8800 Viborg
86 64 61 72, viborg@adoption.dk

Århus Amt
Jeanette Lyk
Langballevej 14, 8320 Mårslet
86 29 76 63
aarhus@adoption.dk

ANNONCE:

RÅDGIVNING AF ADOPTIVFAMILIER

Med udgangspunkt i familiens egne ressourcer tilbyder jeg vejledning med henblik på udvikling og bedre trivsel for hele familien. Der kan være tale om problemer med tilknytning, med samvær i dagligdagen, med pubertet, med konflikter, samt andre vanskeligheder der skyldes den helt specielle situation, som forældre og barn er i. Lokale i Roskilde og mulighed for hjemmebesøg.

Annette Møller

*marie meo terapeut og
seminarielektor*

tf. 40 10 35 97

annettemoeller@gmail.com

ANNONCE:

Terapi for adopterede børn og unge

- Kunstterapi -
- Sandlegsterapi -
- Historieterapi -
- Spædbørnsterapi -
- Vejledning -

Jenny Vejlbæk

Kunstterapeut / Sandplayterapeut
Holstebro

Telf. 41422121

Hverdage 8.30-9.30

Adoptionskalender

Husk - du er altid velkommen til at deltage i et arrangement i andre lokalforeninger end din egen.

Dato	Tid og sted	Arrangement	Arrangør	Kontakt/tilmelding
27.04.06	kl.19.00 Sted oplyses senere	Ved du nok om adoption?	LF Sønderjylland og LF Ribe	Jørn K. Pedersen, tlf.: 74 72 11 11
27.04.06	kl. 18.30-21.30 Se sted på viborg.adoption.dk	Tidlig omsorgssvigt og tilknytningsforstyrrelser v/Niels Peter Rygård. Pris: 75 kr.	LF Viborg	Mona Østergaard, tlf.: 86 64 61 72 Lene Christensen, tlf.: 23 43 89 73 viborg@adoption.dk
28.04.06	kl. 15.30-18.00 KUA, Njalsgade bygning 22.4.04, 2300 København S	Adoptionsnetværket		For nærmere information kan du kontakte Louise Svendsen ls@lsrt.dk
29.- 30.04.06	kl. 10:00 Lyngsbo-lejren, Ballesvej 40, Fredericia	Indientræf	Indiengruppen	www.indiengruppen.dk
06.05.06	kl. 9.00-16.30 Grejsdal skole, Skrædderbakken 8, Vejle	Diskrimination - en temadag Se annonce i bladet	LF Vejle	Else Kvorning el. Helle Nørby
06.05.06		HB-møde	HB	Pkt. til dagsord. bedes sendt til foreningen@adoptionogsamfund.dk senest 2 uger før
13.- 14.05.06		Bal Vikas træf 2006	Balvikas	
16.05.06	kl. 19.00 Tåstrup Medborgerhus, Tåstrup Hovedgade 71, Tåstrup	Info-aften for kommende adoptanter	LF Kbh's Amt	Jeanett Dahl Pedersen, tlf.: 43 62 44 47 jpdahl@webspeed.dk
19.05.06	kl. 15.30-18.00 KUA, Njalsgade bygning 22.4.04, 2300 København S	Adoptionsnetværket		For nærmere information kan du kontakte Louise Svendsen ls@lsrt.dk
20.05.06	kl.14.00-17.00 Søhøj-landets badeland, Lille Amerika 10, 8883 Gjern	Søhøjlandets badeland for de unge. Pris 50 kr som dækker indgang og en is. Tilmeldingsfrist søndag 14. maj 2006.	Unge gruppen - LF Århus	Susan Håkonsson. tlf.: 86 93 76 50
29.- 30.05.06		The Copenhagen Conference on attachment, loss and personality development Psykologisk Institut, Københavns Universitet og IPTP		Ingrid Skovmose Jensen, tlf.: 4484 3673
11.06.06	kl. 11.00 Dyrehaven Den Røde Port ved Klampenborg Station	GEA-tur i Dyrehaven Vi mødes ved den Røde Port ved Klampenborg Station. Husk at medbringe en ret og drikkevarer til eget forbrug.	GEA	
10.- 11.06.06	Kolonien "Storebælt" ved Bjerger Strand	Palna-træf Weekend	Palna-gruppen	MetteThomsen tlf. 3828 5025 mmt@novonordisk.com

Forkortelser: HB=Hovedbestyrelsen, LF=Lokalforening.

Se flere detaljer om arrangementerne på <http://kal.adoption.dk>. Optagelse til kalenderen: kalender@adoption.dk.